

Omgevingsanalyse

Eerstelijnszone Dender Zuid

Inleiding

Een omgevingsanalyse brengt de aanwezige populatie in beeld door objectieve cijfers te vergelijken met o.a. het Vlaams gewest. Van daaruit kunnen 'alarmpunten' bepaald worden. Deze contextanalyse heeft betrekking op de zorgvraag en/of de zorgnoden enerzijds en het zorgaanbod anderzijds. Met onze omgevingsanalyse willen we de omgeving en zijn populatie in kaart brengen, om zo specifieke noden en behoeften, en specifieke doelgroepen te identificeren. Op deze manier verwerven we inzicht in de kenmerken, behoeften en noden van de populatie die we met het uiteindelijke beleids- en actieplan willen bereiken.

Na een heel turbulente periode door Corona en de Vaccinatiecampagne zijn we als Eerstelijnszone klaar om de komende jaren verder te bouwen op de opgedane expertise en ervaringen. We willen met deze analyse de noden in kaart brengen zodat we de komende jaren een basis hebben om beleid uit te denken en actie te ondernemen.

Samen met de leden van de Zorgraad en andere stakeholders zijn we er in geslaagd om een gedragen omgevingsanalyse te maken.

Omschrijving van de methodiek

Voor onze omgevingsanalyse bundelen we kernindicatoren over verschillende thema's relevant voor de eerstelijnszone (ELZ): bevolking en huishoudens, socio-economische positie van de bevolking, sociaal wonen, onderwijs, zorg en gezondheid en kansarmoede. We hanteren hiervoor het DESTEP-model om de verschillende omgevingsfactoren in kaart te brengen. DESTEP is een afkorting van zes factoren, namelijk: demografisch, economisch, sociaal-cultureel, technologisch, ecologisch en politiek-juridisch. Waar mogelijk linken we ook naar relevante databronnen en onderzoeken. We hebben de focus gelegd op de eerste drie componenten en hebben aspecten uit de technologische en ecologische factoren verwerkt in de drie eerste. Het politieke aspect hebben we bewust niet toegevoegd in deze analyse. We hebben gekozen om alles wat betreft gezondheid in het hoofdstuk sociaal-cultureel te verwerken. Voor de relevante factoren in het DESTEP-model geven we ook enkele conclusies mee die ons op weg kunnen helpen om de data te vertalen naar acties en prioriteiten.

De keuze van de indicatoren in dit rapport gebeurde in samenwerking met VIVEL (Vlaams Instituut Voor de Eerste Lijn), de netwerkorganisatie voor de eerste lijn in de gezondheids-en welzijnssector. Voor deze omgevingsanalyse deden we vooral beroep op de cijfers die terug te vinden zijn op www.provincies.incijfers.be en het IMA (het volledige bronnenoverzicht kan je op het [einde van dit document](#) terug vinden).

Er werden verschillende overleg-momenten ingepland met experts ter zake om dit uit te werken en advies te krijgen. We deden ook een beroep op de feedbacksessies georganiseerd door VIVEL.

Omdat cijfers alleen niet altijd de realiteit weerspiegelen, hebben we deze cijfers voorgelegd aan onze stakeholders van de Zorgraad en het Logo Dender vzw. Zij beschikken over lokale kennis en ervaring die helpen deze resultaten te interpreteren en om na te denken hoe onze ELZ kan werken aan bepaalde knelpunten. Op verschillende momenten in de opbouw van dit document werd gevraagd om dit door te nemen en feedback te geven op onze analyse. Op die manier zijn we er in geslaagd om het brede werkveld te betrekken. We hebben dus bewust gekozen om zo veel mogelijk input te verwerken van zo veel mogelijk actoren.

Ook zijn we als Eerstelijnszone betrokken in het project "Welzijnsmonitor" van het CAW en hebben we onze analyse met hun gegevens aangevuld. Dit was een heel nuttige oefening om de noden nog beter te omschrijven.

Bovendien zijn we ook actief binnen de twee projecten "Zorgzame buurten" en hebben we relevante gegevens mee opgenomen in dit rapport. Er is afgesproken dat zij onze omgevingsanalyse kunnen gebruiken voor hun projecten en zij ons zullen blijven signalen sturen.

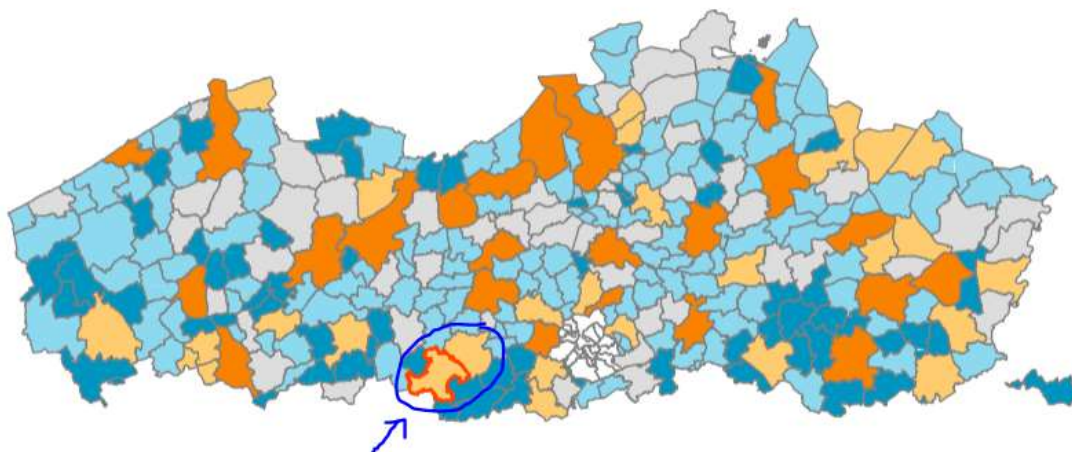
Het was niet evident om alle aangeleverde gegevens in dezelfde formats te (ver)plaatsen. Vandaar dat we in onze omgevingsanalyse ook gewerkt hebben met conclusies per hoofdstuk én een gedragen algemene samenvatting.

1. Demografische ontwikkelingen

In het hoofdstuk over bevolking en huishoudens bekijken we de bevolking en bevolkingsdichtheid, de leeftijdsopbouw van de bevolking, nationaliteit en herkomst en de huishoudenstypes.

ELZ Dender Zuid bestaat uit de steden Geraardsbergen en Ninove.

- < 10.000
- 10.000 < 20.000
- 20.000 < 30.000
- 30.000 < 40.000
- >= 40.000
- Geraardsbergen

Aantal inwoners per eerstelijnszone (2022)

- < 40.000
- 40.000 = 60.000
- 60.000 = 120.000
- 120.000 = 160.000
- = 160.000
- Dender Zuid: 74.033
- Speciale waarden
- Ontbreekt
- Eenheid
- aantal

1.1 Bevolking algemeen

In de steden in het werkingsgebied van **ELZ Dender Zuid** woonden op 1/1/2021 **73.421** inwoners (Tabel 1).

De bevolkingsdichtheid bedraagt voor het totaal van de ELZ **479** inwoners per km². Dit is **ongeveer gelijk aan** de bevolkingsdichtheid van het **Vlaams Gewest**.

Tabel 1 | Inwoners en bevolkingsdichtheid (2021)

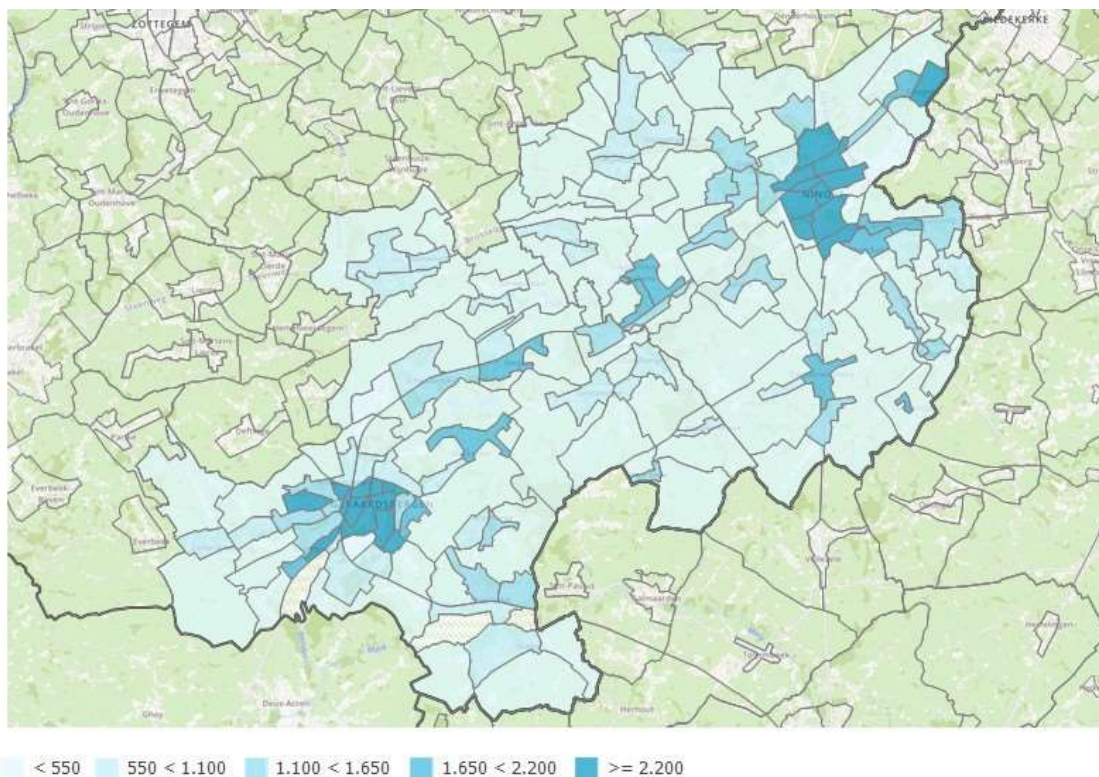
	<u>totale bevolking [aantal]</u>	<u>bevolkingsdichtheid [per km²]</u>
Geraardsbergen	34 328 (2022)	429 (2022)
Ninove	39 626 (2022)	542 (2022)
Dender Zuid	73.421	479

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Kaart 1 toont de bevolkingsdichtheid op statistisch sectorniveau voor het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid. Wat hier opvalt is dat de grootste bevolkingsdichtheid zich in beide centra van beide steden bevinden.

Wat we ook zien is dat heel wat gebieden laagbevolkt zijn, wat ook wel relevant is in functie van de (niet evidente) organisatie van de zorg, bvb thuiszorg.

Kaart 1 | Bevolkingsdichtheid, inwoners per km² (2021)

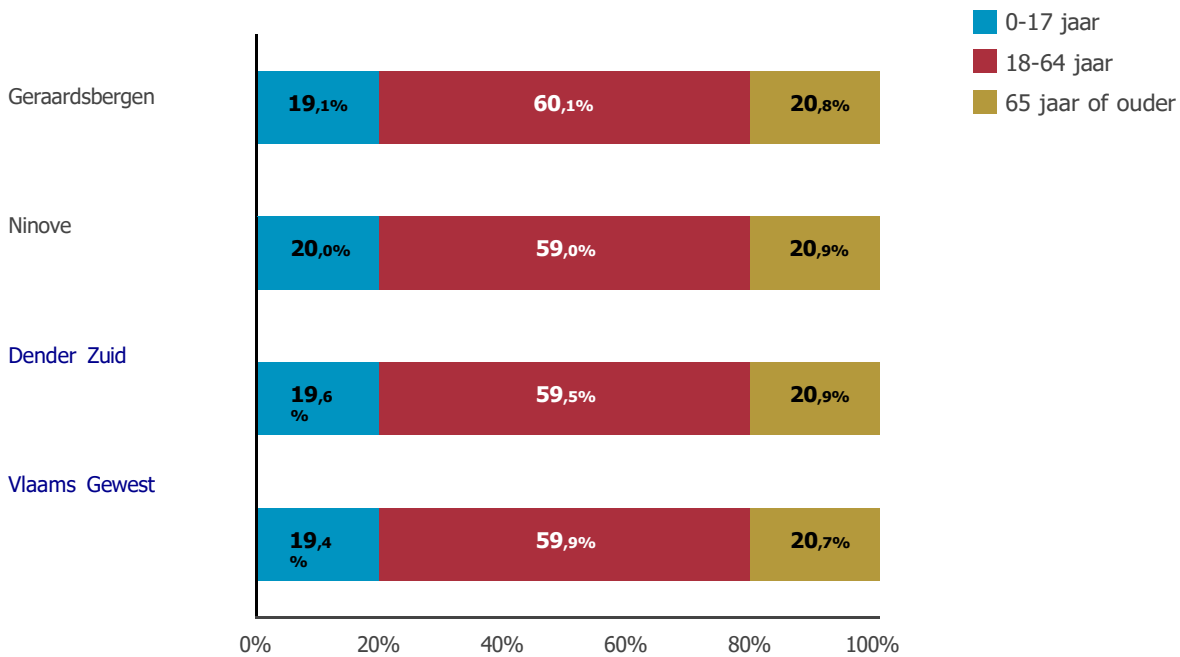

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 1 geeft de leeftijdsverdeling in de **ELZ Dender Zuid**. **19,6 %** van de bevolking in **ELZ Dender Zuid** is jonger dan 18 jaar. **59,5%** van de bevolking is tussen 18 en 64 jaar. **20,9%** van de bevolking is 65 jaar of ouder.

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** heeft de **ELZ Dender Zuid** een **ongeveer even groot** aandeel jongeren, een **ongeveer even groot** aandeel bevolking op beroeps actieve leeftijd en een **ongeveer even groot** aandeel ouderen.

Grafiek 1 | Inwoners naar leeftijdsgroep, % t.o.v. alle inwoners (2021)

Bron: provinciecijfers

1.2 Bevolkingsdiversiteit

Leeftijdsstructuur

We zoomen hier wat dieper in op de leeftijdsstructuur van de bevolking en de demografische coëfficiënten aan de hand van de groene druk, grijze druk en familiale zorgindex (Tabel 2).

Ze geven telkens een verhouding weer tussen de verschillende leeftijdsgroepen in de bevolking.

De **groene druk** geeft de verhouding van de jongeren (0-19 jaar) op de bevolking van 20 tot 64 jaar. De groene druk geeft aan hoeveel kinderen en jongeren er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere groene druk zijn er dus relatief meer jongeren in vergelijking met de bevolking van 20 tot 64 jaar. In 2021 waren er in ELZ Dender Zuid voor 100 personen in de leeftijdsgroep 20-64 jaar 37,9 jongeren.

De groene druk is **groter** in ELZ Dender Zuid dan in het Vlaams Gewest.

De **grijze druk** geeft de verhouding weer van het aantal ouderen (65 jaar of ouder) op het aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar). De grijze druk geeft aan hoeveel ouderen er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere grijze druk zijn er dus relatief meer ouderen in vergelijking met de 20 tot 64-jarigen. In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid is de verhouding ouderen/mensen op beroepsactieve leeftijd **36,4**: per 100 mensen op beroepsactieve leeftijd zijn er 36,4 65-plussers.

De grijze druk in ELZ Dender Zuid is **groter** dan deze in het Vlaams Gewest.

De **familiale zorgindex** geeft de verhouding weer van de hoogbejaarden (80 jaar of ouder) op de 50 tot 59-jarigen. Het is een aanduiding van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter zorg voor moet dragen. Deze maat wordt vaak gebruikt om in te schatten hoe groot de groep potentiële mantelzorgers is. Hoe hoger de waarde, hoe meer 80-plussers er zijn per 50-59-jarige. In het Vlaams Gewest zijn er in 2021 43,7 80-plussers per 100 mensen van 50 tot 59 jaar.

ELZ Dender Zuid heeft met 40,3 een **lagere** familiale zorgindex dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

Tabel 2 | Demografische coëfficiënten (2021)

	groene druk	grijze druk	familiale zorgindex
Geraardsbergen	37,0	36,1	39,6
Ninove	38,7	36,7	41,0
Dender Zuid	37,9	36,4	40,3
Vlaams Gewest	37,2	35,7	43,7

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Geraardsbergen en Ninove tellen samen 15.577 inwoners ouder dan 65 jaar (21,1%), gebaseerd op cijfers van 2021. Dit ligt iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde van 20,9%. 4.294 inwoners zijn ouder dan 80 jaar (5,8%) (cfr. Vlaams Gewest 6,1%). Analyse van bovenstaande grafieken toont dat dit aantal 'ouderen' blijft toenemen. Tegen 2035 zal het aantal 80-plussers in onze ELZ op die manier **toenemen met 50,5%**! Deze toename is meer uitgesproken in vergelijking met Oost-Vlaanderen (44,1%) en het Vlaamse Gewest (47,8%). Deze vergrijzing van de bevolking is een determinerende factor in de toename van de zorgvraag: een sterke toename van het zorggebruik met hog(ere)e leeftijd en de toename van het aantal 'ouderen' impliceren een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevenden in beide steden. Ook de prevalentie van dementie – met de bijhorende hogere zorgvraag - neemt toe met hogere leeftijd.

Daarnaast neemt het potentieel van 8,5 mantelzorgers per 80-plusser in 2017 af naar 6,8 mantelzorgers per 80-plusser in 2030 in onze ELZ.

Nationaliteit en herkomst

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum (hier 1/1/2021). De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboortenationaliteit van de moeder overgenomen.

In onze zone hebben 4.572 inwoners een andere nationaliteit dan de Belgische. 13.300 inwoners hebben een niet-Belgische herkomst. In vergelijking met het Vlaams Gewest is er in ELZ Dender Zuid een **kleiner** aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit (respectievelijk 9,7% en 6,2%) en een **kleiner** aandeel mensen met een niet-Belgische herkomst (respectievelijk 18,1% en 23,9%).

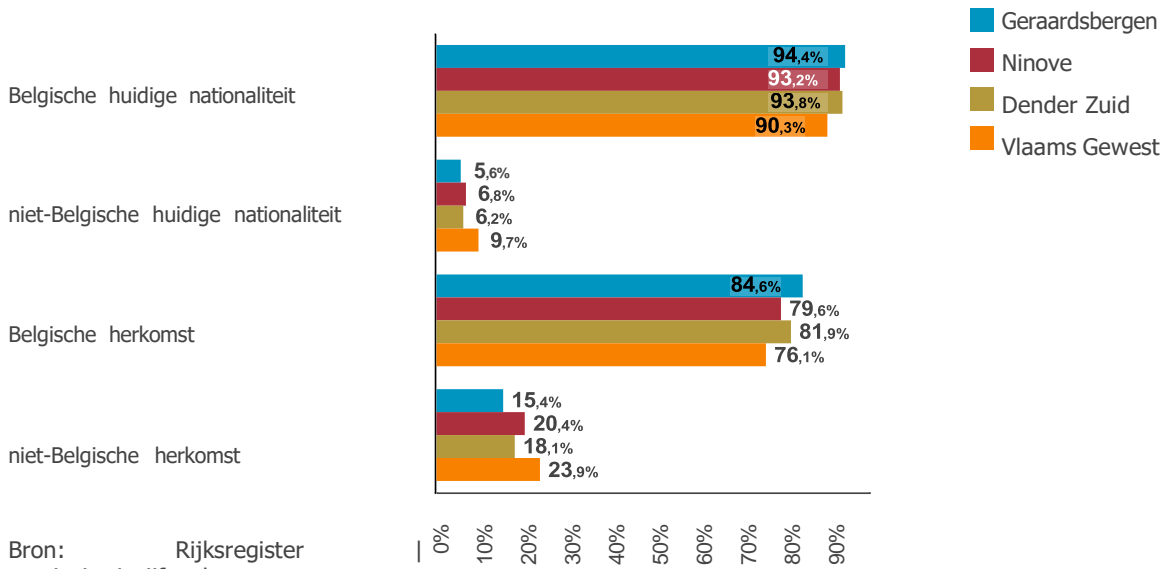
Tabel 3 | Bevolking naar nationaliteit en herkomst, aantal (2021)

	Belgische huidige nationaliteit	niet-Belgische huidige nationaliteit	Belgische herkomst	niet-Belgische herkomst
Geraardsbergen	32.099	1.905	28.751	5.253
Ninove	36.750	2.667	31.370	8.047
Dender Zuid	68.849	4.572	60.121	13.300
Vlaams Gewest	6.018.212	648.700	5.075.685	1.591.227

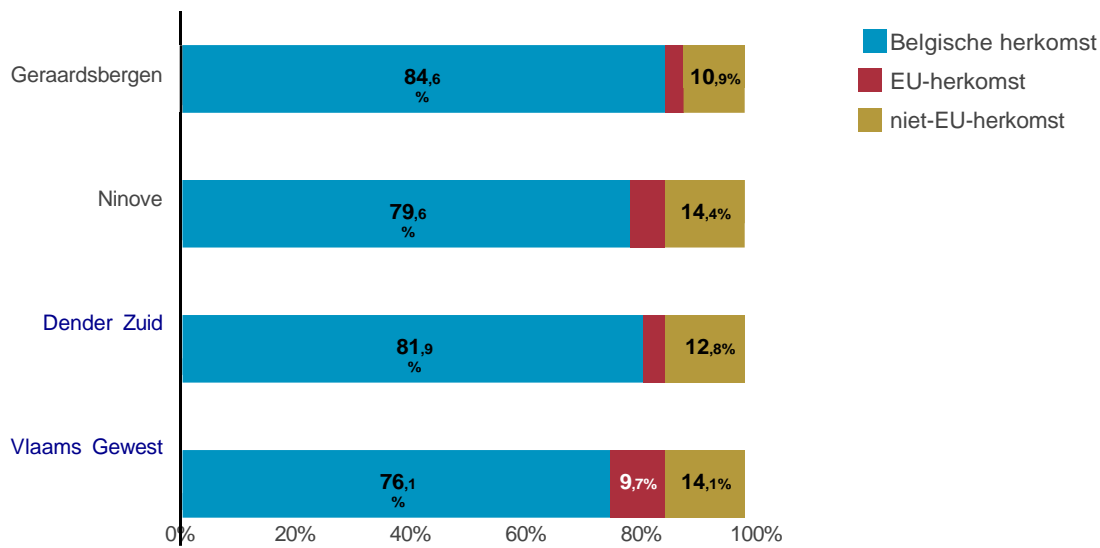
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 2 | Bevolking naar nationaliteit en herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2021)

Grafiek 3 | Bevolking naar herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2021)

Bron: provinciecijfers

Grafiek 4 toont de verdere verdeling van personen van niet-Belgische herkomst, naar EU-herkomst en niet-EU-herkomst. Van de inwoners van de ELZ Dender Zuid heeft 5,3% een (niet-Belgische) EU-herkomst, 12,8% heeft een herkomst van buiten de EU. Het aandeel mensen met een vreemde herkomst vanuit de EU is kleiner in het werkingsgebied van de ELZ Dender Zuid dan in het Vlaams Gewest. Het aandeel mensen met een vreemde herkomst van buiten de EU is eveneens kleiner in het werkingsgebied van de ELZ Dender Zuid dan in het Vlaams Gewest.

Er zijn in ELZ Dender Zuid **98 verschillende nationaliteiten** (t.o.v. gemiddeld 82,1 verschillende nationaliteiten in andere eerstelijnszones). (Bron: Welzijnsmonitor CAW)

Tabel 4 | Top 5 nationaliteiten, aantal (2021)

Top 5 van de nationaliteiten in Geraardsbergen	Top 5 van de nationaliteiten in Ninove
251 Nederlanders	419 Roemenen
143 Syriërs	266 Nederlanders
132 Polen	232 Congolezen
96 Roemenen	151 Polen
93 Congolezen	143 Italianen

In Geraardsbergen is het aandeel inwoners met niet-Belgische herkomst op 10 jaar tijd gestegen van 8% naar 13%. Dit ligt ver onder het Vlaamse gemiddelde (21%).

De **diversiteit in Ninove neemt daarentegen sterker toe**: op 10 jaar tijd is het aandeel inwoners met niet-Belgische herkomst verdubbeld (9,2% naar 18,2%). Deze recente groei vormt een grote uitdaging voor het harmonieus samenleven in Ninove.

Discriminatie

Het aandeel discriminaties omwille van het geslacht (Geraardsbergen 3% - Ninove 5%) is lager dan het Vlaams Gewest (6%).

Het aandeel discriminaties omwille van herkomst is in Geraardsbergen (4%) lager en in Ninove (5%) gelijk aan het Vlaams Gewest (5%).

Het aandeel discriminaties omwille van fysieke, mentale beperking is in Geraardsbergen (5%) **hoger** dan het Vlaams Gewest (3%). In Ninove is het aandeel net als in het Vlaams Gewest 3%.

Het aandeel discriminaties omwille van seksuele geaardheid is in Geraardsbergen, Ninove en het Vlaams Gewest 1%.

Inwoners van Geraardsbergen (40%) en Ninove (45%) geven aan dat er teveel mensen met een verschillende achtergrond wonen. Het aandeel is **hoger** dan het gemiddelde in Vlaanderen (31%).

De verhouding van de criminaliteitsgraad op 1000 inwoners (Geraardsbergen 58 - Ninove 64) ligt onder het gemiddelde van de clustergemeenten (70) en het Vlaams Gewest (65). Opvallend is het fluctuerend verloop van de criminaliteitsgraad. (totaal 4.423 geregistreerde feiten in 2019).

1.3 Huishoudenstypes

De ELZ Dender Zuid telt in totaal 31.428 huishoudens.

In tabel 5 delen we deze huishoudens verder op in 3 grote groepen: de alleenstaanden, meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen. De eenoudergezinnen behoren tot de tweede groep en worden verder apart besproken (zie tabel 6). In ELZ Dender Zuid zijn er 9.882 huishoudens die uit 1 persoon bestaan. Dit is 31,4% van het totaal aantal huishoudens. Het aandeel alleenstaanden is iets lager in ELZ Dender Zuid dan in het Vlaams Gewest (32,3%). 7.938 huishoudens in ELZ Dender Zuid bestaan uit minstens 2 personen met minderjarige kind(eren). Dit is 25,3% van het aantal huishoudens. Het aandeel is iets hoger dan in het Vlaams Gewest (24,5%).

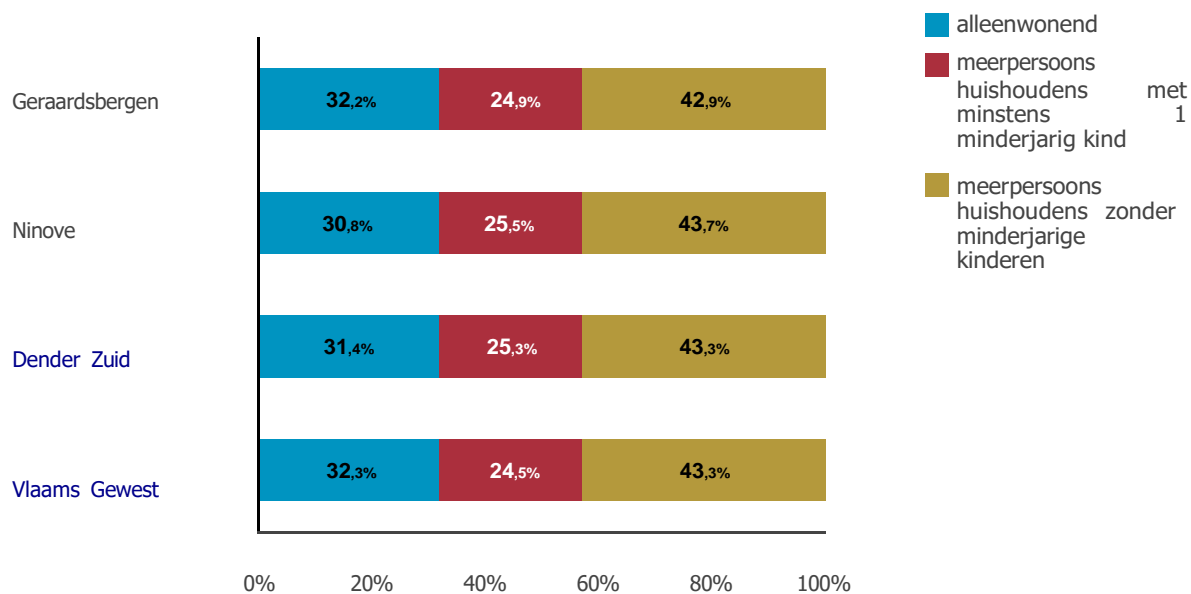
Tot slot zijn er in ELZ Dender Zuid ook 13.608 meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen. Dit is 43,3% van de huishoudens.

Tabel 5 | Huishoudenstypes (2021)

	_private huishoudens	alleenwonend	meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig kind	meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen
Geraardsbergen	14.749	4.748	3.678	6.323
Ninove	16.679	5.134	4.260	7.285
Dender Zuid	31.428	9.882	7.938	13.608
Vlaams Gewest	2.859.229	922.632	699.367	1.237.230

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 4 | Huishoudentypes, % t.o.v. alle private huishoudens (2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Binnen de groep meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen bekijken we vervolgens de groep éénoudergezinnen.

In 2021 waren er in ELZ Dender Zuid 1.602 eenoudergezinnen. Dit is 20,2% van het aantal meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen. In het Vlaams Gewest ligt dit aandeel met 17,1% **lager**.

Tabel 6 | Eénoudergezinnen, aantal en % t.o.v. alle gezinnen met minstens 1 minderjarig kind (2021)

	éénoudergezin met minstens 1 minderjarig kind [aantal]	éénoudergezin met min. 1 minderjarig (LIPRO) kind (t.o.v. huish. met min. 1 minderj. (LIPRO) kind) [%]
	-	
Geraardsbergen	795	21,6
Ninove	807	18,9
Dender Zuid	1.602	20,2
Vlaams Gewest	119.314	17,1

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In tabel 7 bekijken we 3 leeftijdsgroepen van alleenwonenden: 18-64 jaar, 65-74 jaar en 75+.

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid zijn er 5.677 alleenwonenden in de leeftijdsgroep 18-64 jaar. Dit betekent dat 13,0% van de 18-64-jarigen alleen woont. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Er zijn 1.767 alleenwonenden in de leeftijdscategorie 65-74 jaar. Dit is 21,4% van de 65-74 jarigen. Dit aandeel is ongeveer even hoog als gemiddeld in het Vlaams Gewest.

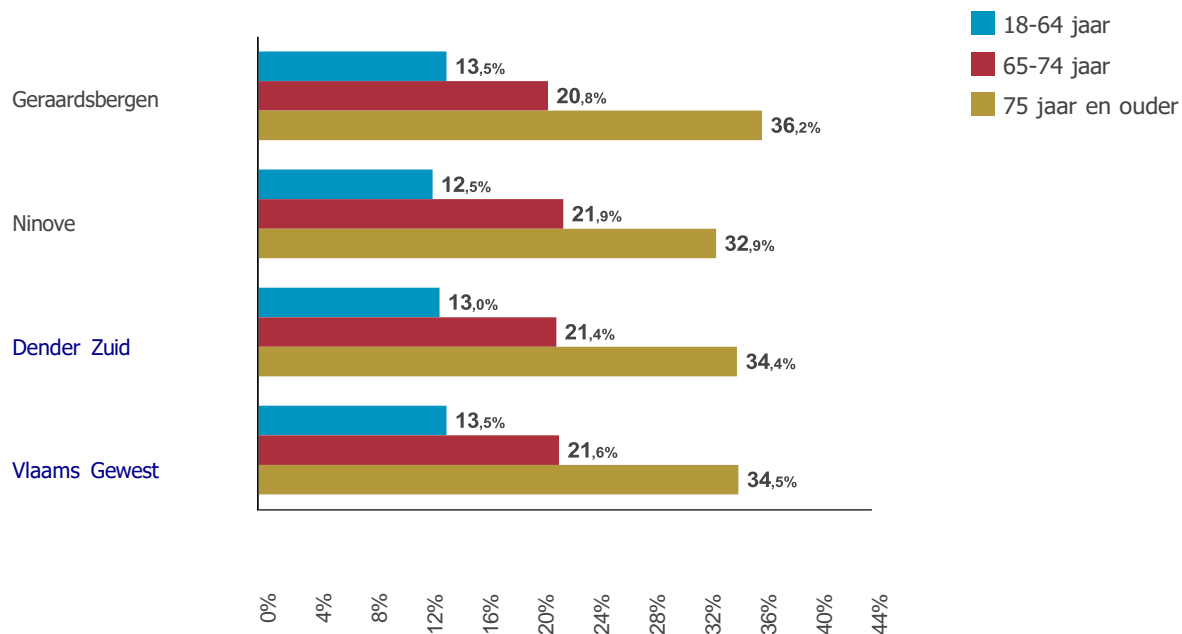
Tot slot zijn er 2.438 alleenwonenden in de leeftijdscategorie van 75 jaar of ouder. Dit betekent dat ten opzichte van alle 75-plussers 34,4% alleen woont. Het aandeel voor het Vlaams Gewest bedraagt 34,5%. Het aandeel van ELZ Dender Zuid ligt ongeveer even hoog als gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Tabel 7 | Alleenwonenden naar leeftijd, aantal (2021)

	alleenwonend 18-64 jaar	alleenwonend 65-74 jaar	alleenwonend 75+ jaar
Geraardsbergen	2.767	788	1.193
Ninove	2.910	979	1.245
Dender Zuid	5.677	1.767	2.438
Vlaams Gewest	539.267	155.142	227.981

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 5 | Alleenwonenden per leeftijdsgroep, % t.o.v. leeftijdsgroep (2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.4 Conclusies – demografische ontwikkelingen

- Ninove en Geraardsbergen zijn 2 aangrenzende middelgrote steden in het zuidoosten van Oost-Vlaanderen.
- Ze kennen een trend richting verstedelijking en de bijhorende maatschappelijke uitdagingen.
- Ze beschikken over meer publieke voorzieningen dan gemiddeld (Belfius: goed uitgerust).
- ELZ Dender Zuid kent enerzijds een toenemend aantal jongeren en anderzijds vergrijsd de bevolking in ELZ Dender Zuid. Het aandeel ouderen zal de komende 10 jaar sterk toenemen.
- De grijze druk in ELZ Dender Zuid is groter dan deze in het Vlaams Gewest.
- Tegen 2035 zal het aantal 80-plussers in onze ELZ op die manier toenemen met 50,5%!
- Het potentieel van 8,5 mantelzorgers per 80-plusser neemt in 2017 af naar 6,8 mantelzorgers per 80-plusser in 2030 in onze ELZ
- In Geraardsbergen is het aandeel inwoners met niet-Belgische herkomst op 10 jaar tijd gestegen van 8% naar 13%. Dit ligt ver onder het Vlaamse gemiddelde (21%).
- De diversiteit in Ninove neemt daarentegen sterker toe: op 10 jaar tijd is het aandeel inwoners met niet-Belgische herkomst verdubbeld (9,2% naar 18,2%). Deze recente groei vormt een grote uitdaging voor het harmonieus samenleven in Ninove.
- Het valt op dat het aandeel mensen met een vreemde herkomst kleiner is, maar het aantal verschillende nationaliteiten groter.
- Inwoners van Geraardsbergen (40%) en Ninove (45%) geven aan dat er teveel mensen met een verschillende achtergrond wonen.

2. Sociaal-economische ontwikkelingen

In het hoofdstuk over sociaal-economische ontwikkelingen belichten we de verschillende levensdomeinen: inkomen, werk, wonen en onderwijs.

2.1. Inkomen

In dit deel belichten we het levensdomein Inkomen met focus op armoede. We bekijken enkele tegemoetkomingen, de kansarmoede-index van Kind en Gezin, betalingsproblemen en onderconsumptie tandartsbezoek. We bekijken ook de socio-economische positie van de bevolking als geheel en enkele kenmerken van de werkzoekenden zonder werk (WZW).

5.000 personen hebben een **inkomen beneden de kritische grens**. Het gemiddeld inkomen voor de inwoners ELZ Dender Zuid ligt net iets onder dat van het Vlaamse gewest. Het gemiddelde inkomen neemt de laatste jaren gestaag toe.

Het aandeel personen met een leefloon of equivalent leefloon is in ELZ Dender Zuid **hoger** dan het Vlaams gemiddelde.

Tegemoetkomingen

De verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en de personen die daarvan ten laste vallen, dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen.

Bij de oudere bevolking is dit minder het geval omdat het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers niet altijd goed overeenkomt met het reëel beschikbaar inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Voor de oudere leeftijdsgroep tonen we hier de inkomensgarantie voor ouderen (IGO), een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken.

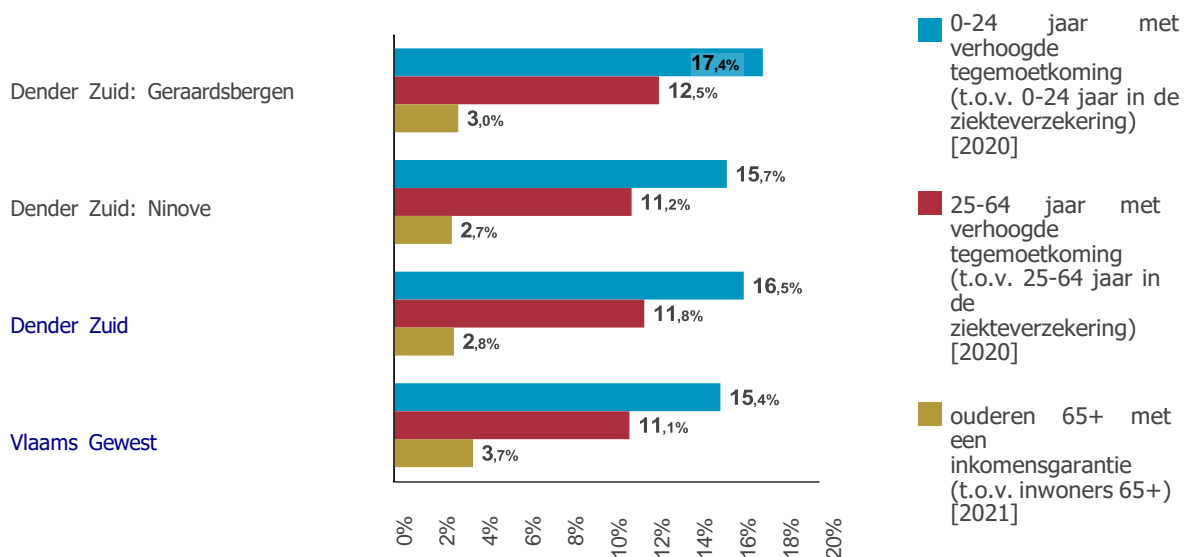
16,5% van de kinderen en jongeren (0-24 jaar) in de ELZ Dender Zuid heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit betekent dat dit kinderen en jongeren zijn die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Het aandeel in ELZ Dender Zuid is **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

11,8% van de bevolking van 25-64 jaar in ELZ Dender Zuid heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

Tot slot ontvangt 2,8% van de ouderen (65+) een inkomensgarantie voor ouderen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest. Belangrijke kanttekening hierbij is dat deze tegemoetkoming moet aangevraagd worden en niet automatisch wordt toegekend.

Grafiek 6 | Verhoogde tegemoetkoming bij 0-64-jarigen en IGO bij 65-plussers, % t.o.v. leeftijdsgroep

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be, Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

Kansarmoede-index Kind en Gezin

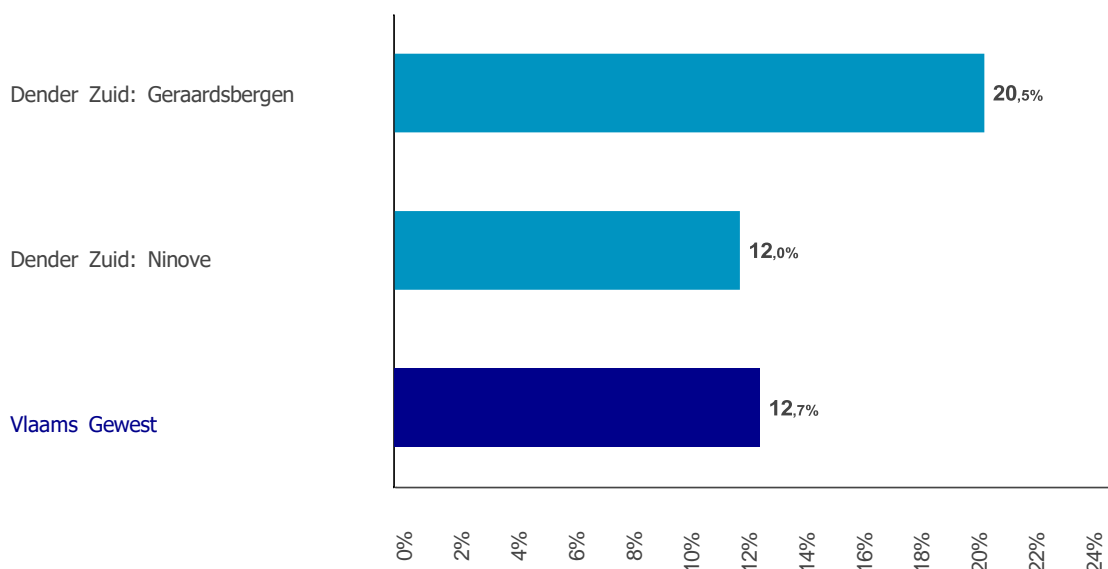
De kansarmoede-index van Kind en Gezin is een inschatting van het aandeel kinderen van 0 tot 3 jaar dat opgroeit in een kansarm gezin. Omdat het om kleine aantallen gaat, neemt Kind en Gezin hiervoor een gemiddelde over drie jaar. De kansarmoede wordt ingeschat door de regioverpleegkundigen tijdens de contacten bij gezinnen aan huis. Een gezin dat op minstens drie van de onderstaande criteria scoort, wordt daarbij beschouwd als kansarm:

- ♦ het maandinkomen van een gezin
- ♦ de arbeidssituatie van de ouders
- ♦ de opleiding van de ouders
- ♦ de huisvesting
- ♦ de ontwikkeling van de kinderen
- ♦ de gezondheid

De kansarmoede-index van Kind en Gezin bedraagt 12,7% voor het Vlaams Gewest. De waarden voor de steden van de ELZ Dender Zuid variëren van 12,0% in Ninove tot **20,5%** in Geraardsbergen.

De kansarmoede-index van Kind en Gezin is niet beschikbaar op het niveau van de eerstelijnszones.

Grafiek 7 | Kansarmoede-index Kind en Gezin (2021)

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Betalingsproblemen

Mensen met beperkte financiële middelen hebben vaak te kampen met betalingsproblemen. Drie soorten betalingsproblemen worden van naderbij bekeken:

- ♦ het aandeel huishoudens met een actieve budgetmeter voor elektriciteit
- ♦ het aandeel kredietnemers met minstens één achterstallig krediet
- ♦ het aandeel personen dat zich in een collectieve schuldenregeling bevindt

20,15% van de inwoners van Geraardsbergen en 17,9% van de inwoners van Ninove kunnen hun rekeningen voor energie niet betalen en lopen risico op energie-armoede.

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid hebben 18,3 per 1.000 huishoudens een actieve budgetmeter voor elektriciteit. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

We krijgen de laatste maanden heel veel signalen dat de **huidige energiecrisis een grote impact** heeft op de financiële draagkracht de bevolking. De druk op o.a.. de sociale diensten wordt nog groter.

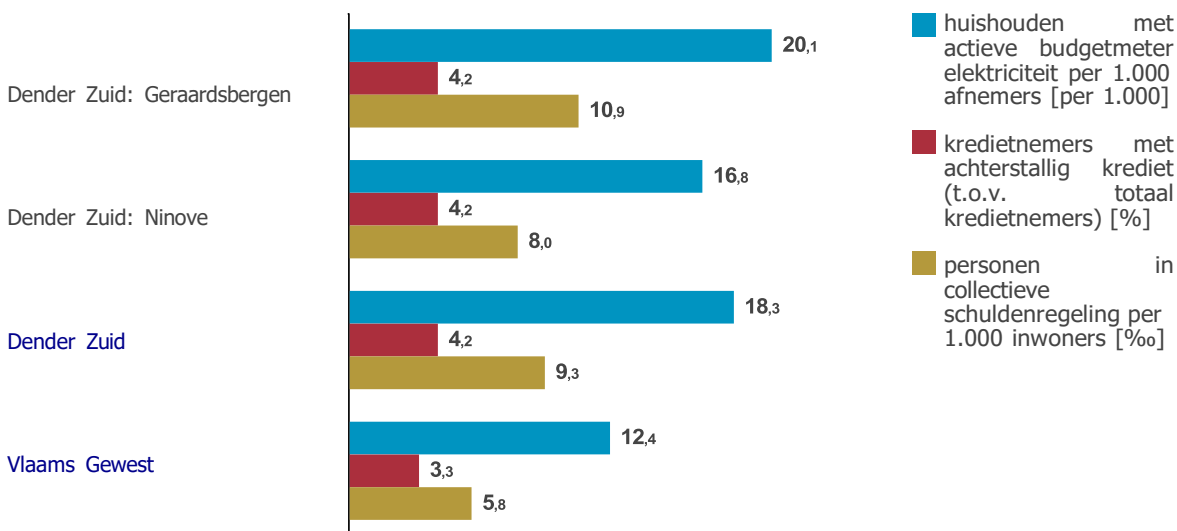
4,2% van de kredietnemers heeft minstens 1 achterstallig krediet. Dit aandeel is **hoger** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Per 1.000 inwoners hebben 9,3 personen een collectieve schuldenregeling. Dit is **hoger** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

De grootste **achterstallige kredieten** zijn leningen op afbetaling (6%), gevolgd door achterstallige kredieten 4% en tot slot het achterstallig hypothecair krediet (1%).

Grafiek 8 | Betalingsproblemen (2021)

Bron: Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt (VREG) | provincies.incijfers.be, Nationale Ban van België - Centrale voor kredieten aan particulieren | provincies.incijfers.be

Subjectieve armoede

Personen die aangeven moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen met het gezinsinkomen worden beschouwd als personen die leven in **subjectieve armoede**. Uit gegevens van het CAW blijkt dat:

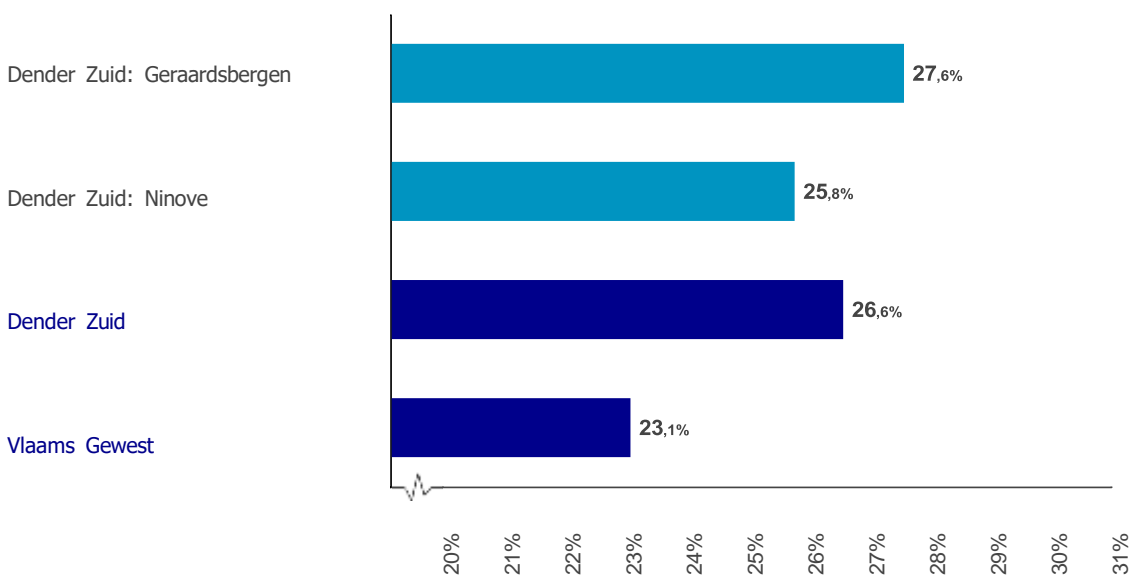
- Het aandeel personen dat aangeeft moeilijk rond te komen, is voor Geraardsbergen en Ninove hoger dan in het Vlaams gewest.
- In Ninove is het percentage ook hoger dan het Vlaams gemiddelde voor de respons 'heel erg moeilijk' om rond te komen.

Onderconsumptie tandartsbezoek

Ondanks de financiële stimulansen om preventief tandartsbezoek te stimuleren, is het voor gezinnen met financiële problemen vaak niet mogelijk om een tandarts te betalen, waardoor een tandartsbezoek, en zeker een preventief tandartsbezoek, uitgesteld of afgelast wordt. De onderconsumptie van tandartsbezoeken wordt dan ook vaak als graadmeter voor kansarmoede gezien.

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid ging 26,6% van de inwoners de laatste 3 jaar niet naar een tandarts. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

Grafiek 9 | Geen tandartsbezoek tijdens de laatste drie jaar, % t.o.v. personen in de ziekteverzekering (2018)

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

Kwetsbaarheidsindicatoren

Volgens de indicatoren van de algemene programmatie (CAW) is Geraardsbergen de **meest kwetsbare gemeente van Oost-Vlaanderen**. Ninove scoort ook **hoog**. **Onze ELZ is m.a.w een van de, zo niet dé meest kwetsbare zone in Oost-Vlaanderen**.

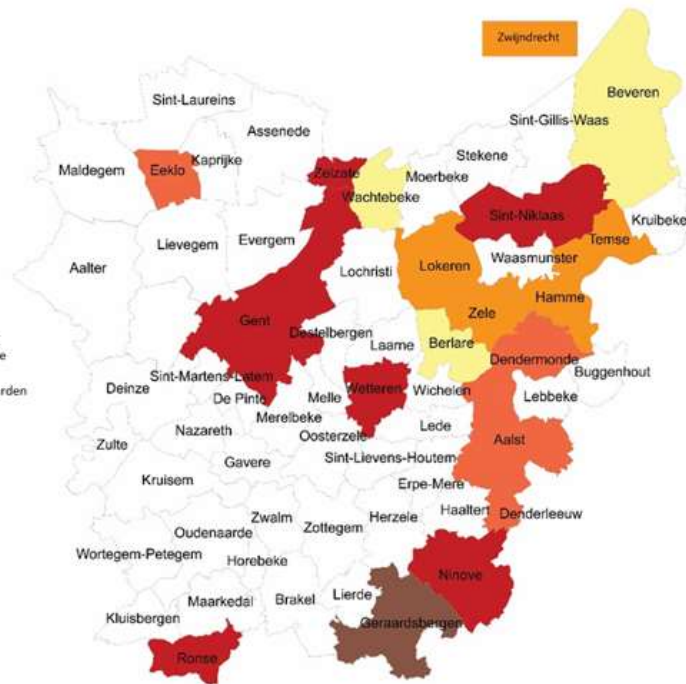
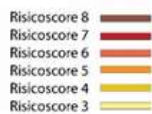

Oost-Vlaanderen
Kwetsbaarheidsindicatie gemeenten
Algemene Programmatie CAW, 2019

Volgende indicatoren zitten in de dataset:

- Aantal personen met recht op voorkeursregeling in de ziekteverzekering
- Aantal huishoudens met een alleenstaande ouder met kinderen onder de 25 jaar
- Aantal personen dat recht heeft op een tegemoetkoming hulp aan bejaarden of een zorgbudget
- Kansarmoede-index K&G
- Aantal laaggeschoolde langdurig niet-werkende werkzoekenden
- Aantal inwoners van buitenlandse niet-EU-herkomst
- Aantal kredietnemers met minstens 1 uitstaand achterstallig contract
- Het aantal geplaatste en ingeschakelde budgetmeters

Kwetsbaarheid Risico-indicatie

2.2. Werk

De Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) berekent voor elke persoon een socio-economische positie.

Er wordt in eerste instantie een onderscheid gemaakt tussen de werkende bevolking, de werkzoekende bevolking, en de niet-beroepsactieve bevolking:

- De werkende bevolking omvat de loontrekkenden met één of meer jobs in loondienst (zowel in de private- als in de overheidssector), de zelfstandigen en de helpers. Een helper staat een zelfstandige bij in de uitoefening van diens beroep zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst verbonden te zijn.
- De werkzoekenden zijn degenen met een werkloosheidsuitkering of een overbruggingsuitkering.
- De niet-beroepsactieve groep wordt gedefinieerd als het deel van de bevolking dat zich niet aanbiedt op de arbeidsmarkt, maar wel een uitkering krijgt vanuit de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld kinderbijslag, loopbaanonderbrekingsvergoeding, pensioen, leefloon of financiële hulp, tegemoetkoming aan personen met een handicap.
- Naast deze drie hoofdcategorieën wordt een restcategorie 'anderen' omschreven. Dit is een zeer diverse groep van personen die geen directe link hebben met de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die niet bijdrageplichtig is aan de Belgische sociale zekerheid, huishoudpersoneel dat niet is aangegeven bij de RSZ, maar ook huisvrouwen/huismannen, kinderen die niet gekend zijn bij de diensten voor kinderbijslag, geschorste werkzoekenden, ouderen van wie de partner het gezinpensioen ontvangt, ... Deze groep anderen bevat zowel niet-beroepsactieven (vb. huismannen en -vrouwen), als werkenden (vb. werknemers bij de Europese instellingen). Lokaal dient men er rekening mee te houden dat de samenstelling van deze restgroep erg kan verschillen.

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid heeft 44,3% van de bevolking een job (werkend), 1,5% van de bevolking is werkzoekend met een RVA-uitkering en 49,3% van de bevolking is niet beroepsactief. 4,9% van de bevolking in de ELZ is niet gekend bij de Belgische sociale zekerheid.

Tabel 8 | Socio-economische positie, aantal (2019)

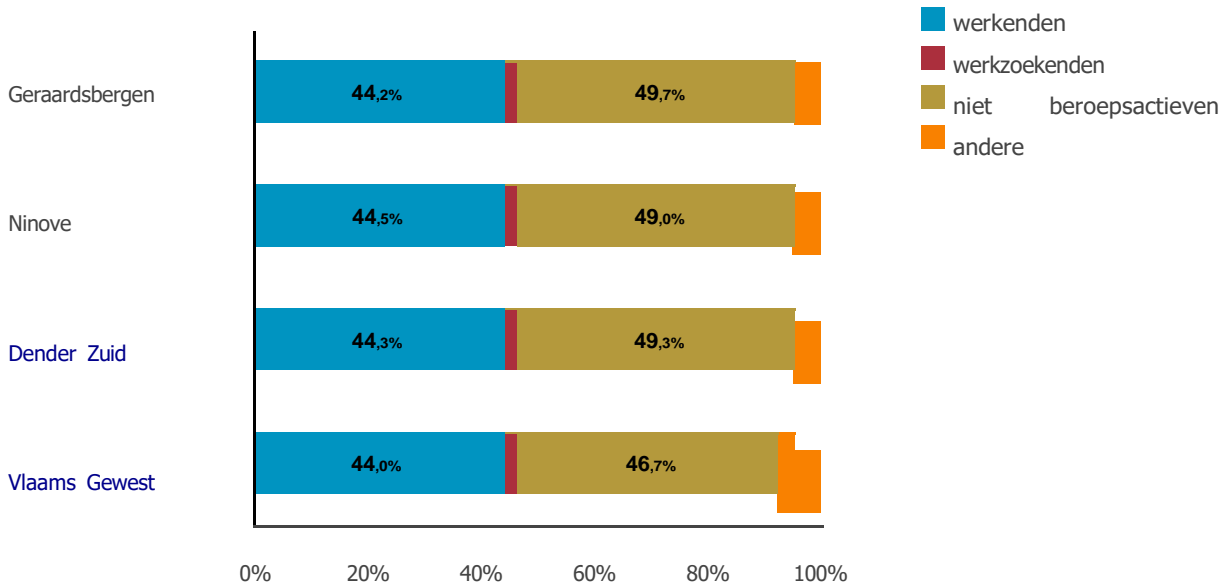
	werkenden	werkzoekenden	niet-beroepsactieven	andere socio-economische positie
Geraardsbergen	14.770	488	16.640	1.550
Ninove	17.317	571	19.056	1.973
Dender Zuid	32.087	1.059	35.696	3.523
Vlaams Gewest	2.900.826	104.170	3.076.860	512.965

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

In vergelijking met het Vlaams Gewest is er in de ELZ Dender Zuid een ongeveer even groot aandeel werkenden, een ongeveer even groot aandeel werkzoekenden, een **groter** aandeel niet- beroepsactieven en een **kleiner** aandeel 'anderen'.

5000 personen leeft in een huishouden waar niet of beperkt wordt gewerkt. De werkloosheidsgraad is het hoogst bij 18-24jarigen. De werkloosheidsgraad in Geraardsbergen is **hoger** dan in Ninove en kent een fluctuerend verloop in Dender Zuid zoals in andere zones.

Grafiek 10 | Socio-economische positie, % t.o.v. alle inwoners (2019)

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Om zicht te krijgen op de samenstelling van de groep niet-beroepsactieven, bekijken we deze groep hieronder verder beken in detail.

De twee grootste groepen binnen de groep niet-beroepsactieven zijn de (brug)gepensioneerden en de kinderen die recht hebben op kinderbijslag.

In ELZ Dender Zuid is 22,2% van de bevolking (brug)gepensioneerd. 23,3% van de bevolking is een rechtgevend kind voor kinderbijslag.

Tabel 9 | Detail van de niet-beroepsactieven, % t.o.v. alle inwoners (2019)

	in volledige loopbaan onderbreking	vrijgestelde werkzoekenden	personen met leefloon / financiële hulp	(brug) gepensioneerden	rechtgevende kinderen voor kinderbijslag	volledige arbeids ongeschikten	personen met tegemoetkoming aan persone met een handica
Geraardsbergen	0,1	0,4	0,7	22,5	23,0	2,5	0
Ninove	0,1	0,3	0,4	21,9	23,5	2,1	0
Dender Zuid	0,1	0,3	0,5	22,2	23,3	2,3	0
Vlaams Gewest	0,1	0,4	0,5	20,2	22,9	2,0	0

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Om de groep van de werkzoekenden meer in detail te beschrijven, gebruiken we verder de gegevens van de VDAB. Deze omvatten alle werkzoekenden zonder werk (WZW), een groep die ruimer gedefinieerd is dan de groep werkzoekenden zoals hoger beschreven door de KSZ. Zo zijn bijvoorbeeld werkzoekenden zonder werk die geen werkloosheidsuitkering krijgen wel opgenomen in de VDAB-cijfers.

Tabel 9 geeft de cijfers voor het totaal van de werklozen en voor de jongere werklozen apart.

Op 1/1/2022 waren er in het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid 1.926 werkzoekenden zonder werk. Dit is 4,4% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar). Het aandeel WZW ligt in het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid (ongeveer) even hoog als in het Vlaams Gewest (4,3%).

Er waren op 1/1/2022 294 jonge werkzoekenden. Berekend t.o.v. de leeftijdsgroep 18-24 jaar is dit 5,2%. Het aandeel jonge werkzoekenden ligt daarmee in het werkingsgebied **van ELZ Dender Zuid hoger** dan in het Vlaams Gewest.

Tabel 10 | Werkzoekenden zonder werk, aantal en % t.o.v. leeftijdsgroep (2022)

	WZW [aantal]	WZW (t.o.v. inwoners 18- 64 jaar) [%]	WZW 18-24 jaar [aantal]	WZW 18-24 jaar (t.o.v. inwoners 18- 24 jaar) [%]
Geraardsbergen	981	4,8	162	6,0
Ninove	945	4,0	132	4,4
Dender Zuid	1.926	4,4	294	5,2
Vlaams Gewest	173.234	4,3	24.263	4,7

Bron: VDAB en Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.3 Wonen

Heel wat huishoudens zijn eigenaar van een woning (81% in 2020). Toch daalt het aandeel eigenaars in ELZ Dender Zuid. Het **aandeel huurders neemt dan ook toe**. Beiden dalen of stijgen met een gemiddelde van 3%.

Tabel 11

	huurders (t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel)	eigenaars (t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel)
2018	25,4	74,6
2019	25,3	74,7
2020	25,3	74,7
2021	25,7	74,3

Eenheid: %

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Tabel 11 geeft het totaal aantal sociale huurwoningen weer. Deze kunnen in het beheer zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij of van een sociaal verhuurkantoor. Sociale woningen die eigendom zijn van en beheerd worden door een lokaal bestuur worden hier niet meegeteld.

Gezinnen die een sociale woning willen huren kunnen zich, mits ze aan de voorwaarden voor sociale huur voldoen, kandidaat stellen voor sociale huur. Het betreft unieke kandidaat-huurders, gezinnen die op meerdere wachtlijsten staan ingeschreven worden maar 1 keer geteld.

In het werkingsgebied van onze zone zijn er 1.411 sociale huurwoningen. Per 100 huishoudens zijn er dus 4,5 sociale huurwoningen. Het aandeel sociale huurwoningen is **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Er zijn 1.655 huishoudens (5,3%) die op een wachtlijst staan voor een sociale huurwoning.

In Geraardsbergen is de **wachttijd** voor een sociale huurwoning 6 jaar in Ninove meer dan 3 jaar. De wachttijd in Geraardsbergen is dan ook langer dan in het Vlaams Gewest (4 jaar).

Tabel 12 | Sociale huurwoningen en kandidaat sociale huurders, aantal en % t.o.v. particuliere huishoudens (2021)

	<u>sociale huurwoningen (SHM + SVK) [aantal]</u>	<u>sociale huurwoningen per particuliere huishoudens [per 100]</u>	<u>kandidaat- huurders domiciliëgemeente [aantal]</u>	<u>kandidaat- huurders (t.o.v. particuliere huishoudens) [%]</u>
Geraardsbergen	479	3,2	709	4,8
Ninove	932	5,6	946	5,7
Dender Zuid	1.411	4,5	1.655	5,3
Vlaams Gewest	171.626	6,0	164.378	5,7

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

2.4 Onderwijs - risicokenmerken van leerlingen

In het kader van gelijke onderwijskansen worden een aantal kenmerken van de sociaal-economische status van leerlingen bijgehouden. Het betreft lage opleiding van de moeder, thuistaal niet-Nederlands en het krijgen van een schooltoelage. Leerlingen met deze SES-kenmerken hebben een hoger risico op vroegtijdige schooluitval (verlaten van het onderwijs zonder diploma). Het zijn daardoor risicokenmerken voor kansarmoede. We bekijken deze gegevens voor zowel het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs. Het gaat hier telkens over de leerlingen die in de gemeente wonen, onafhankelijk in welke gemeente ze naar school gaan.

Naast de SES-kenmerken bekijken we ook de vroegtijdige schoolverlaters, dat zijn jongeren die zonder diploma het secundair onderwijs verlaten en geen verdere opleiding meer volgen, althans in het onderwijs dat valt onder de Vlaamse Gemeenschap, én in het jaar dat volgt op het verlaten van het onderwijs.

Risicokenmerken gewoon basisonderwijs

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid wonen 7.315 kinderen die gewoon basisonderwijs volgen. Dit is inclusief het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten. Voor de risico-indicatoren wordt dit Franstalig onderwijs niet meegenomen.

20,9% van de leerlingen in het gewoon basisonderwijs heeft een laag opgeleide moeder. Dit aandeel is iets **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

44,0% van de kinderen gewoon basisonderwijs ontvangt een schooltoelage. Dit aandeel is in ELZ Dender Zuid **hoger** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

26,2% van de kinderen gewoon basisonderwijs spreekt thuis een andere taal dan het Nederlands. Dit aandeel ligt **hoger** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Tabel 13 | Risicokenmerken leerlingen basisonderwijs naar woonplaats, aantal en % t.o.v. lln. BO (2020-2021)

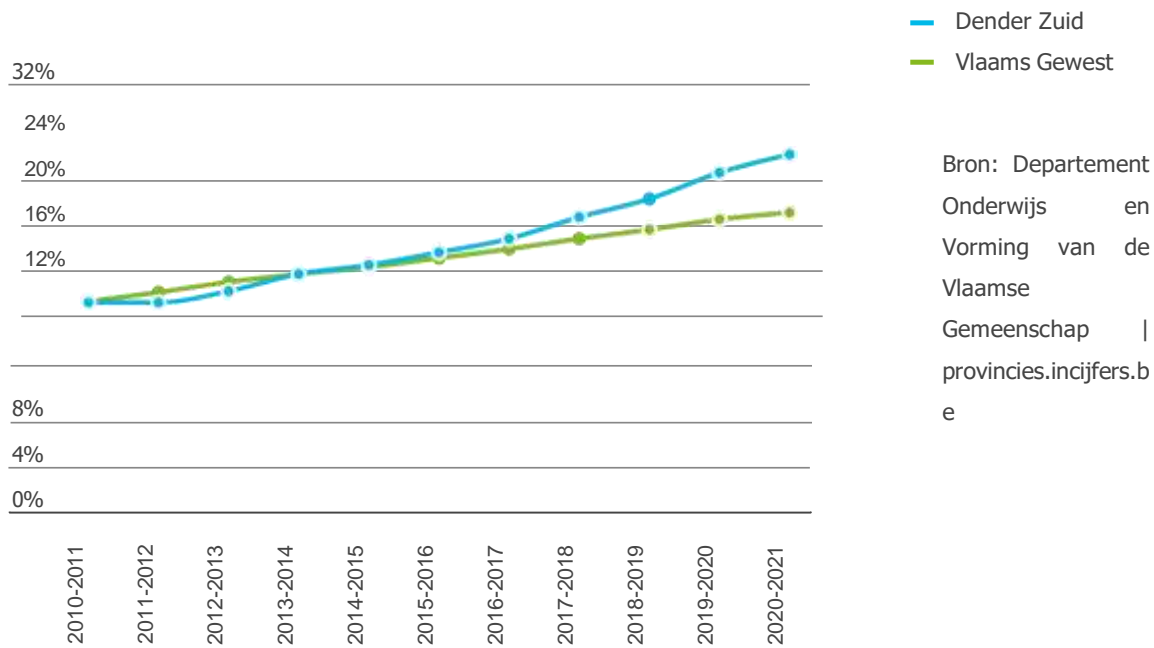
	leerlingen gewoon basisonderwijs [aantal]	leerlingen basisonderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lln. BO) [%]	leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lln. BO) [%]	leerlingen basisonderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lln. BO) [%]
Geraardsbergen	3.324	21,5	43,5	22,0
Ninove	3.991	20,4	44,3	29,7
Dender Zuid	7.315	20,9	44,0	26,2
Vlaams Gewest	659.653	19,9	38,3	21,1

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

In grafiek 11 wordt de evolutie getoond van het aandeel kinderen gewoon basisonderwijs dat een andere thuistaal heeft dan het Nederlands.

Het aandeel kinderen basisonderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de ELZ Dender Zuid van **13,2% in 2011 naar 26,2% in 2021**. De evolutie in het Vlaams Gewest is ook stijgend.

Grafiek 11 | Evolutie leerlingen gewoon basisonderwijs met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, % t.o.v. ln. gewoon BO (2011-2021)

Risicokenmerken gewoon secundair onderwijs

In het werkingsgebied van de ELZ wonen 5.061 leerlingen die gewoon secundair onderwijs volgen. De risicokenmerken worden berekend voor de leerlingen in het gewoon secundair onderwijs, inclusief het gewoon deeltijds beroepsonderwijs, maar zonder de leerlingen in het Franstalig onderwijs in Vlaanderen (in de faciliteitengemeenten).

21,7% van die leerlingen heeft een laag opgeleide moeder. Dit aandeel is iets **lager** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

43,9% van de leerlingen gewoon secundair onderwijs ontvangt een schooltoelage. Dit aandeel is in de ELZ Dender Zuid **hoger** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

18,7% van de leerlingen gewoon secundair onderwijs gebruikt als thuistaal een andere taal dan het Nederlands. Dit aandeel ligt **hoger** dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest.

Tabel 14 | Risicokenmerken leerlingen secundair onderwijs naar woonplaats, aantal en % t.o.v. lln. SO (2020-2021)

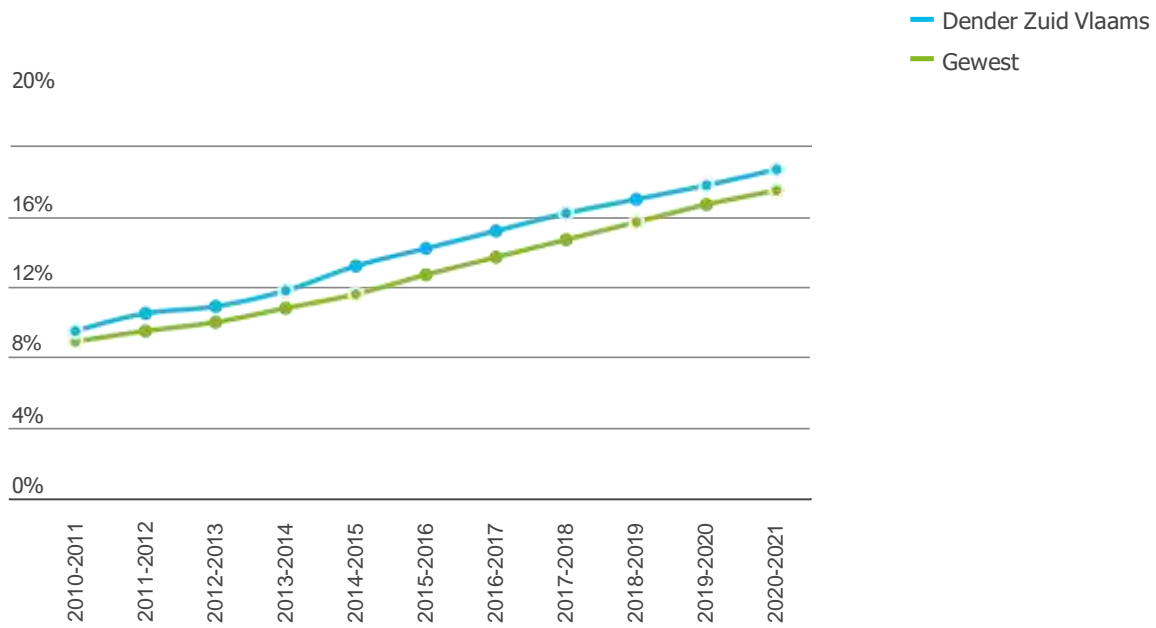
	leerlingen gewoon voltijds SO [aantal]	leerlingen secundair onderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lln. SO) [%]	leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lln. SO) [%]	leerlingen secundair onderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lln. SO) [%]
Geraardsbergen	2.291	20,3	43,8	16,3
Ninove	2.770	22,8	44,0	20,6
Dender Zuid	5.061	21,7	43,9	18,7
Vlaams Gewest	423.106	22,2	40,2	17,5

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

In grafiek 12 wordt de evolutie getoond van het aandeel kinderen gewoon secundair onderwijs dat een andere thuistaal heeft dan het Nederlands.

Het aandeel kinderen secundair onderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal **stijgt** in de ELZ Dender Zuid van **9,5% in 2011 naar 18,7% in 2021**.

Grafiek 12 | Evolutie leerlingen secundair onderwijs met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, t.o.v. ln. SO (2011-2021)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Vroegtijdige schoolverlaters

Een vroegtijdige schoolverlater (VSV) wordt gedefinieerd als een leerling die niet langer leerplichtig is en die een regulier kwalificerend traject van het Vlaams secundair onderwijs verlaat zonder kwalificatie met beroepsfinaliteit, dan wel een finaliteit doorstroom hoger onderwijs. Een vroegtijdige schoolverlater verlaat dus het Vlaams secundair onderwijs zonder een diploma te behalen.

Het aandeel wordt berekend als de verhouding tussen het aantal vroegtijdige schoolverlaters op de som van de vroegtijdige schoolverlaters en de gekwalificeerde schoolverlaters.

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid waren er 53 vroegtijdige schoolverlaters in 2019-2020. Dit betekent dat 6,9% van de schoolverlaters geen diploma of getuigschrift behaalt. Dit aandeel is **lager** dan het aandeel in het Vlaams Gewest.

Tabel 15 | Vroegtijdige schoolverlaters, aantal en % t.o.v. alle schoolverlaters (2019-2020)

	vroegtijdige schoolverlaters [aantal]	vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) [%]
Geraardsbergen	21	5,8
Ninove	32	7,9
Dender Zuid	53	6,9
Vlaams Gewest	5.665	9,1

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

2.5 Conclusies - Sociaal-economische ontwikkelingen

- Het aandeel leefloners situeert zich boven het gemiddelde van het Vlaams gewest.
- 11,8% van de bevolking van 25-64 jaar in ELZ Dender Zuid heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit aandeel is hoger dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.
- Algemeen neemt de preciaire financiële situatie de laatste jaren toe. In 2020 is de energiearmoede wel gedaald. Gezien het fluctuerende verloop van deze indicator zal deze met de stijgende energieprijzen terug toenemen (cfr. signalen die we nu al krijgen).
- 14% van de inwoners van Ninove geeft aan met betalingsmoeilijkheden te kampen voor huishuur/lening voor de woning, elektriciteit/water/gas/stookolie, aankopen op afbetaling, gezondheidsuitgaven, schoolkosten, kinderopvang of een andere kost. Dit is een stuk hoger dan Geraardsbergen (10%) en het Vlaams Gewest (10%). De betalingsmoeilijkheden nemen bovendien jaarlijks toe.
- 4,2% van de kredietnemers heeft minstens 1 achterstallig krediet. Dit aandeel is hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.
- Per 1.000 inwoners hebben 9,3 personen een collectieve schuldenregeling. Dit is hoger dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.
- 1 op 7 loopt het risico op armoede en sociale uitsluiting.
- De kansarmoede-index van Kind en Gezin bedraagt 12,7 voor het Vlaams Gewest. De waarden voor de steden van de ELZ Dender Zuid variëren van 12,0 in Ninove tot 20,5 in Geraardsbergen.
- Het aandeel kinderen secundair onderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de ELZ Dender Zuid van 9,5% in 2011 naar 18,7% in 2021. Het aandeel kinderen basisonderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de ELZ Dender Zuid van 13,2% in 2011 naar 26,2% in 2021. De evolutie in het Vlaams Gewest is ook stijgend.
- Meer dan 15% van de leerlingen in het secundair onderwijs verlaten vroegtijdige de school.
- Het aandeel vroegtijdige schoolverlaters stijgt in ELZ Dender Zuid sinds 2017.
- 4000 leerlingen hebben kenmerken van de onderwijskansarmoede-index.
- De onderwijskansarmoede-index neemt drastisch toe. Stijging van 30% in Ninove.
- Er is ongelijkheid in de toegang tot digitale middelen om volwaardig te kunnen participeren. Er is te weinig aandacht voor deze digitale kloof. Huiswerk op de computer is niet voor iedereen mogelijk
- Het aandeel jonge werkzoekenden ligt in het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid hoger dan in het Vlaams Gewest.

3. Sociaal-cultureel (kenmerken van de cultuur en leefgewoonten met de nadruk op gezondheid)

In dit hoofdstuk zorg en gezondheid belichten we opeenvolgend enkele aspecten van de gezondheidstoestand, de gezondheidsconsumptie en het zorgaanbod. Het betreft hoofdzakelijk informatie die in administratieve databanken beschikbaar is. Cijfers over welbevinden, gezonde levensstijl, ... komen doorgaans uit enquêtes en zijn niet beschikbaar in provincies.incijfers.be. LOGO Dender heeft aangevuld met hun gegevens en expertise. We hebben ook onderzoeksresultaten vanuit de Welzijnsmonitor van het CAW mee kunnen opnemen. Deze zijn wel eerder gericht op de subjectieve beleving.

3.1 Gezondheidstoestand

We bespreken hieronder enkele indicatoren die een licht werpen op de gezondheidstoestand van de bevolking.

'Statuut chronisch zieken' betreft de mensen die in het kader van de ziekteverzekering als chronisch ziek worden geregistreerd.

'Prevalentie diabetes' verwijst naar de mensen die in het kader van de ziekteverzekering medicatie nemen en/of therapie ondergaan die aan diabetes gerelateerd zijn.

'BEL-score': wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoevendheid van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoevend.

'Erkend als persoon met een handicap': de Directie-generaal Personen met een handicap beslist na medische evaluatie over een erkenning als persoon met handicap in volgende gevallen:

- ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een valide persoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen,
- ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid.

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid hebben meer dan 8.700 personen (12,0%) van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening. Het aandeel is **hoger** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Het aandeel personen met een chronische aandoening is op 4 jaar tijd met 3% gestegen.

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er 63 personen met een diabetesbehandeling. Het gemiddelde in het Vlaams Gewest is 56.

De gemiddelde BEL-score van 65-plussers die thuiszorg ontvangen, bedraagt in het Vlaams Gewest 28,3. We beschikken hier enkel over de gemiddelde waarden voor de gemeenten, dus voor het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid kon deze waarde niet berekend worden. Op gemeenteniveau varieert de gemiddelde BEL-score van 28,3 in Ninove tot 29,1 in Geraardsbergen.

Per 1.000 18-plussers zijn er in ELZ Dender Zuid **87,48** personen erkend door de Directie-generaal Personen met een handicap. In het Vlaams Gewest ligt dit op 62,25 per 1.000. Ook het aantal personen met een handicap **stijgt elk jaar**.

Tabel 16 | Gezondheidstoestand

	<u>statuut</u> <u>chronische</u> <u>aandoeningen</u> <u>personen</u> <u>in</u> <u>de</u> <u>ziekteverzekering</u> <u>[%]</u> [2018]	<u>prevalentie</u> <u>diabetes</u> <u>per</u> <u>1.000</u> <u>personen</u> <u>in</u> <u>de</u> <u>ziekteverzekering</u> <u>[%]</u> [2018]	<u>gemiddelde</u> <u>BEL-</u> <u>score</u> <u>gezinszorg</u> <u>in</u> <u>de</u> <u>65+</u> <u>score]</u> <u>[2020]</u>	<u>erkend</u> <u>door</u> <u>DG</u> <u>personen</u> <u>met</u> <u>een</u> <u>handicap</u> <u>(t.o.v.</u> <u>inwoners</u> <u>18+</u> <u>per</u> <u>1.000]</u> [2022]
Geraardsbergen	12,7	62	29,1	89,31
Ninove	11,4	63	28,3	85,88
Dender Zuid	12,0	63	-	87,48
Vlaams Gewest	11,3	56	28,3	62,25

Speciale waarden: - Geen waarde

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be
 Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling FOD
 Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap | provincies.incijfers.be

Meer dan 21.000 personen ervaren hun gezondheid niet optimaal (Geraardsbergen: 28% redelijk, 4% slecht; Ninove: 20% redelijk, 5% slecht).

21% van de inwoners van de ELZ Dender Zuid doet beroep op Mantelzorg. Dit is 1% **minder** dan het Vlaams gemiddelde.

3.2 Preventieve gezondheidszorg

Algemeen

In dit onderdeel wordt de preventieve gezondheidszorg van Eerstelijnszone Dender Zuid aangehaald. De indicatoren van de bevolkingsonderzoeken, mondzorg, gezondheid en milieu en beweging geven een beeld weer van de huidige toestand van persoons- en omgevingsfactoren in de eerstelijnszone Dender Zuid, met oog op een gezonde levensstijl en het wegnemen van risicofactoren.

Alle lokale cijfergegevens voor preventieve gezondheidszorg binnen bevolkingsonderzoek en mondgezondheid kunnen geraadpleegd worden via:

<https://logodender.wixsite.com/cijferrapporten/kopie-van-lokale-cijfers-aa>

We hebben geen lokale cijfers van de overige gezondheidsthema's.

Ook deze Vlaamse cijfers kunnen je inspireren om een focus te kiezen voor jouw lokaal preventief gezondheidsbeleid. <https://logodender.wixsite.com/cijferrapporten/vlaamse-cijfers> .

Bevolkingsonderzoeken borstkanker, dikkedarmkanker en baarmoederhalskanker

De globale dekkingsgraad voor een bevolkingsonderzoek kankeropsporing geeft, binnen de betreffende doelpopulatie, het totaal van het aandeel personen weer die een screening gehad hebben binnen het betreffende bevolkingsonderzoek, die een screening gehad hebben buiten het bevolkingsonderzoek of die een geldige reden hebben om niet deel te nemen.

Dekkingsgraad borstkankerscreening

Bron: <https://logodender.wixsite.com/cijferrapporten/kopie-van-bvo-kanker-aa>

Voor de borstkankerscreening zijn vrouwen in de leeftijdscategorie 50-69 jaar de doelpopulatie. In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid bedraagt de totale dekkingsgraad voor Geraardsbergen 62,1% en voor Ninove 64,8%. Dit aandeel is hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Voor de bevolkingsonderzoeken borstkanker werd er gestreefd naar een totale dekkingsgraad van 75% tegen 2020. Het streefcijfer werd **niet gehaald** in de Eerstelijnszone Dender Zuid.

Dekkingsgraad baarmoederhalsscreening

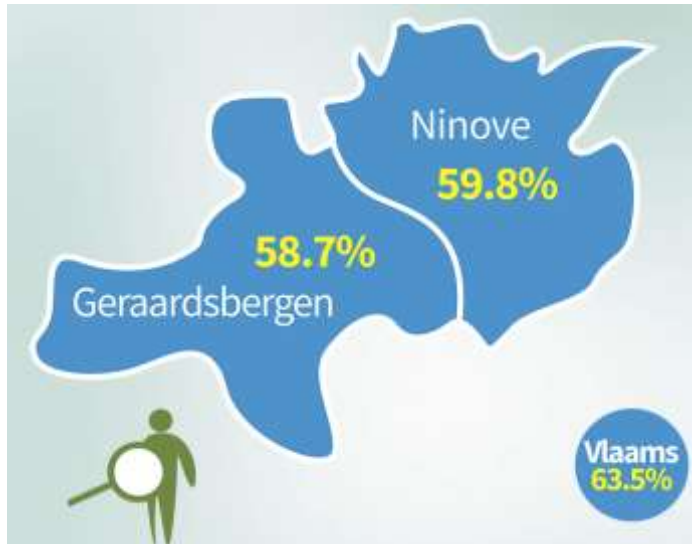
Bron: <https://logodender.wixsite.com/cijferrapporten/kopie-van-bvo-kanker-aa>

Voor de baarmoederhalskankerscreening behoren vrouwen in de leeftijdscategorie 25-64 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid bedraagt de totale dekking voor de baarmoederhalskankerscreening voor Geraardsbergen 59,6% en voor Ninove 60,3%. Dit aandeel is **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Voor de bevolkingsonderzoeken baarmoederhalskanker werd er gestreefd naar een totale dekking van 65% tegen 2020. Het streefcijfer werd **niet gehaald** in de eerstelijnszone Dender Zuid.

Dekkingsgraad dikkedarmkankerscreening

Bron: <https://logodender.wixsite.com/cijferrapporten/kopie-van-bvo-kanker-aa>

Bron: <https://logodender.wixsite.com/cijferrapporten/kopie-van-bvo-kanker-aa>

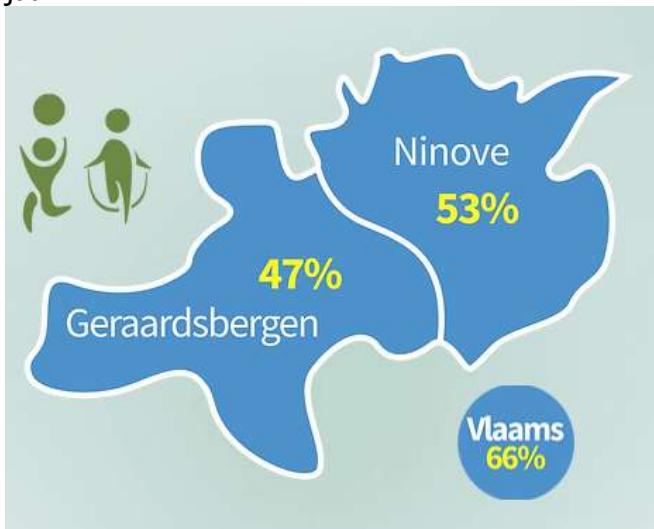
Voor de dikkedarmkankerscreening behoren mannen en vrouwen in de leeftijdscategorie 50-74 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid bedraagt de totale dekking voor de dikkedarmkankerscreening voor Geraardsbergen 58,7% en Ninove 59,8%. Dit aandeel is **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Voor de bevolkingsonderzoeken dikkedarmkankerscreening werd er gestreefd naar een totale dekking van 60% tegen 2020. Het streefcijfer wordt **niet gehaald** in de eerstelijnszone Dender Zuid.

Sport en vrije tijd

Voldoende speelvoorzieningen

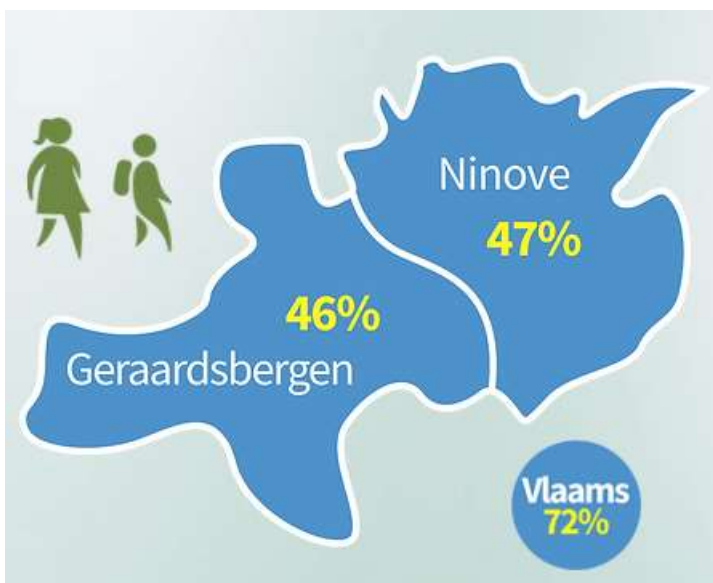
Aandeel van de inwoners dat vindt dat er in de steden voldoende speelvoorzieningen zijn voor kinderen tot 12 jaar.

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren onder het Vlaamse gemiddelde. Het percentage voor Ninove ligt net iets hoger dan in Geraardsbergen.

Wekelijks te voet

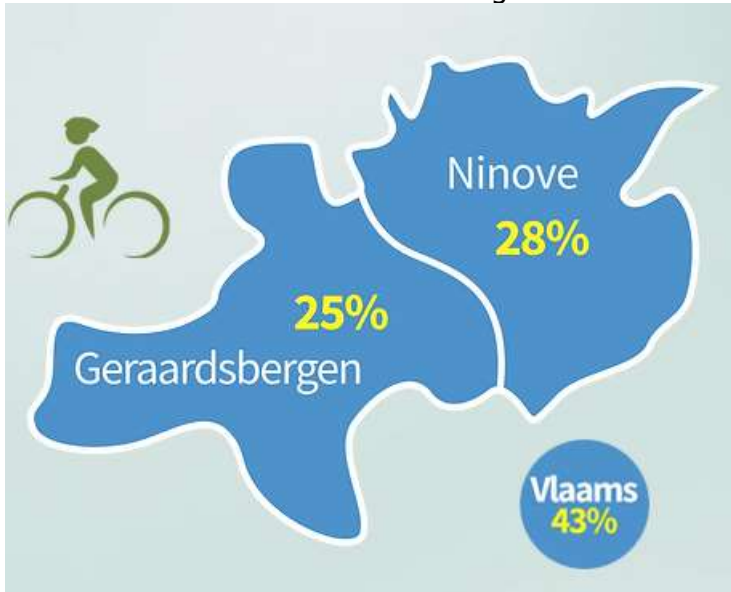
Dit cijfer omvat het aandeel van de inwoners dat zich het voorbije jaar minstens wekelijks te voet verplaatste voor kortere afstanden.

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren onder het Vlaamse gemiddelde. Het percentage is ongeveer gelijk in beide steden.

Veilig fietsen

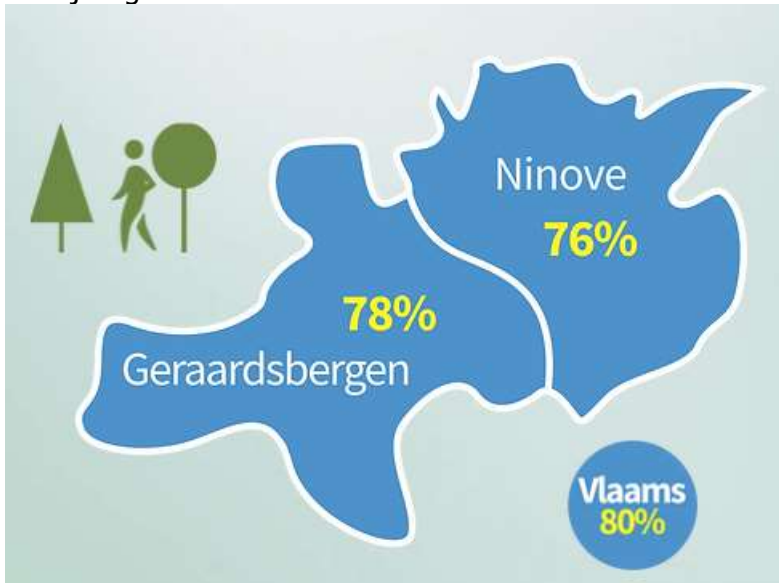
Aandeel van de inwoners dat het veilig vindt om te fietsen in de gemeente/stad.

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren onder het Vlaamse gemiddelde. Het percentage is ongeveer gelijk in beide steden.

Voldoende aanbod aan groen

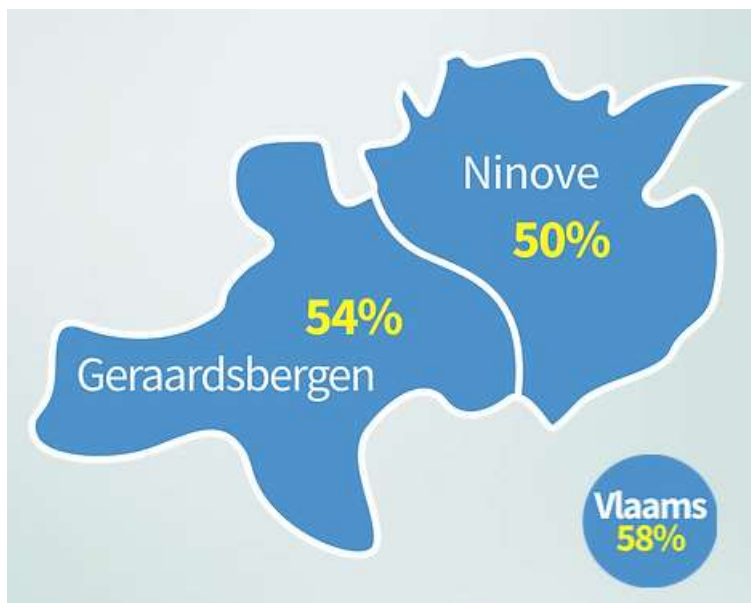
Dit cijfer geeft het aandeel van de inwoners weer dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de buurt.

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren net onder het Vlaamse gemiddelde maar we kunnen stellen dat dit in verhouding met het Vlaamse cijfer een goede score is. Het percentage is in beide steden ongeveer gelijk.

Contact met buurtbewoners

Dit cijfer geeft het aandeel van de inwoners weer dat aangeeft veel contact te hebben met andere buurtbewoners.

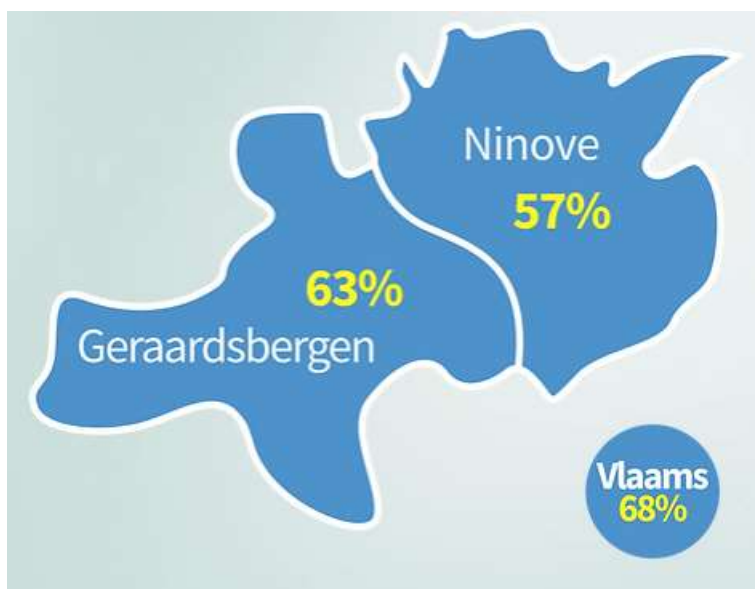

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren net onder het Vlaamse gemiddelde. Het percentage ligt hoger in Geraardsbergen net iets hoger dan in Ninove.

Sociaal-cultureel

Zorg dragen voor elkaar

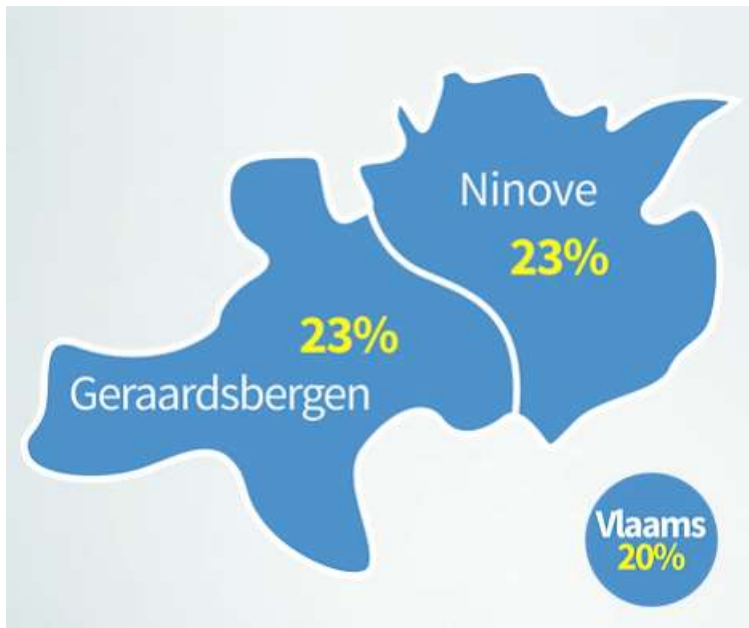
Aandeel inwoners dat vindt dat er zorg wordt gedragen voor elkaar.

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren onder het Vlaamse gemiddelde. Het percentage ligt hoger in Geraardsbergen net iets hoger dan in Ninove.

Buurthinderscore

Aandeel van de inwoners dat het afgelopen jaar hinder in zijn buurt ondervond. Dit is de gemiddelde score op de verschillende items die deel uitmaken van een bevraging inzake buurtproblematiek.

Zowel Ninove als Geraardsbergen scoren net boven het Vlaamse gemiddelde. Het percentage is voor beide steden gelijk.

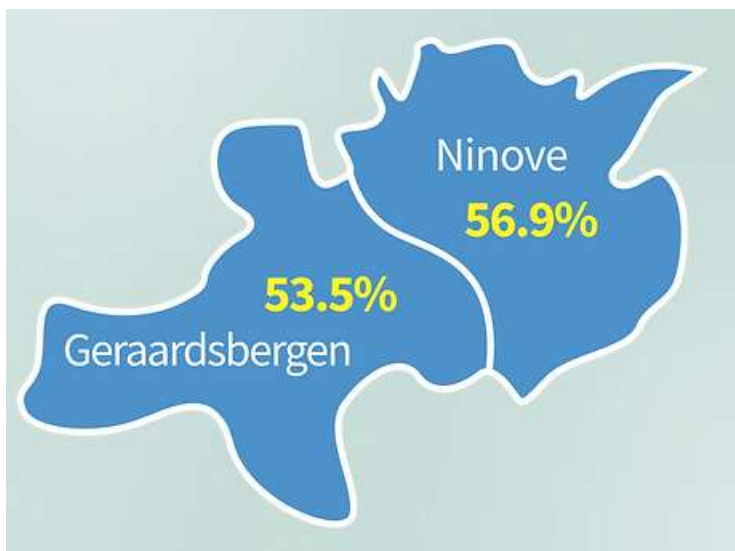
Mondgezondheid

Regelmatig tandartsbezoek wordt, omwille van zijn preventieve waarde, aangeraden en via hogere terugbetaling gestimuleerd. Bijkomend worden ook een aantal behandelingen, zoals tandsteenverwijdering, als preventieve actie beschouwd. Mondzorg ligt aan de basis van een gezond lichaam én een gezonde geest. Daarom is het belangrijk dat ieder van ons dagelijks met mondzorg bezig is.

Het percentage van de Vlaamse bevolking dat een contact had met een tandarts is de afgelopen twee decennia sterk gestegen. In de periode 1997 en 2004 ging het om ongeveer de helft van de bevolking. In 2018 is dit toegenomen tot twee derde (67,7%).

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid gaat 35,2% van de bevolking naar de tandarts vanuit preventief oogpunt. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

33.220 inwoners van ELZ Dender Zuid hadden minder dan 2 contacten met de **tandarts** in de laatste drie jaar.

Dit cijfer geeft weer hoeveel inwoners van de stad minstens 2 contacten hadden bij de tandarts, over een periode van 3 jaar, en dit in 2 verschillende jaren; t.o.v. alle inwoners in de ziekteverzekering.

Tabel 17 toont het aandeel van de bevolking dat regelmatig, als preventieve maatregel, naar de tandarts gaat.

Tabel 17 | Preventieve mondzorg, % t.o.v. personen in de ziekteverzekering (2018)

	preventieve mondzorg (t.o.v. personen in de ziekteverzekering)
Geraardsbergen	32,8
Ninove	37,2
Dender Zuid	35,2
Vlaams Gewest	39,2

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

Veel inwoners worden niet verwittigd dat kinderen tot 12 jaar gratis naar de tandarts kunnen. Een goede dagelijkse mondhygiëne is niet alleen belangrijk voor de mondgezondheid, maar ook voor de algemene gezondheid, denk maar aan diabetes, zwangerschap,... De mond is één van de belangrijkste toegangswegen voor naar de rest van het lichaam, Denk maar aan voeding, maar ook voor bacteriën en virussen zoals COVID-

3.3 Zorgaanbod

We geven hier informatie over het zorgaanbod voor ouderen en de capaciteit van de kinderopvang voor baby's en peuters.

In het zorgaanbod voor ouderen bekijken we de aanbodratio van de woonzorgcentra (WZC) en de dagverzorgingscentra (DVC). Een aanbodratio is de verhouding tussen de gerealiseerde capaciteit en het aantal ouderen in de desbetreffende leeftijdsgroep. We maken telkens een onderscheid tussen de leeftijdsgroepen van 65 jaar en ouder en 80 jaar en ouder. In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid zijn er per 100 65-plussers 6,2 plaatsen in de WZC. Berekend per 100 80-plussers betreft het 21,7 plaatsen.

Het aanbod in de DVC is geringer, de aanbodratio wordt hier berekend per 10.000 mensen in de desbetreffende leeftijdscategorie. Per 10.000 65-plussers zijn er in het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid 2,0 plaatsen DVC. Per 10.000 80-plussers bedraagt de capaciteit van de DVC 6,9.

Verder kijken we bij het zorgaanbod naar de gepresteerde uren gezinszorg. Een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg helpt thuis met persoonsverzorging, hulp in het huishouden, de schoonmaak, soms ook oppas en hulp bij karweitjes. Bij de gezinszorg weten we hoeveel uren er gemiddeld bij cliënten van een bepaalde leeftijdsgroep werden gepresteerd. Bij de cliënten van 65 jaar of ouder wordt gemiddeld genomen 8,2 uren gezinszorg per jaar gepresteerd. Dat aantal is in het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Wanneer we de gepresteerde uren bij de 80-plussers bekijken (t.o.v. alle 80-plussers in het gebied), dan stellen we vast dat er in ELZ Dender Zuid gemiddeld 19,0 uren gezinszorg per jaar worden gepresteerd. Dit aantal is **lager** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Grafiek 13 toont voor de drie zorgvormen de realisatiegraad: het aantal bedden, plaatsen of uren die effectief gerealiseerd zijn, t.o.v. het aantal bedden, plaatsen of uren die volgens de leeftijdsstructuur van de bevolking nodig zouden zijn. De realisatiegraad bij de WZC ligt in ELZ Dender Zuid **hoger** dan die van het Vlaams Gewest. Voor de DVC ligt de realisatiegraad **hoger** dan in het Vlaams Gewest. Bij de gezinszorg ligt de realisatiegraad **lager** dan in het Vlaams Gewest.

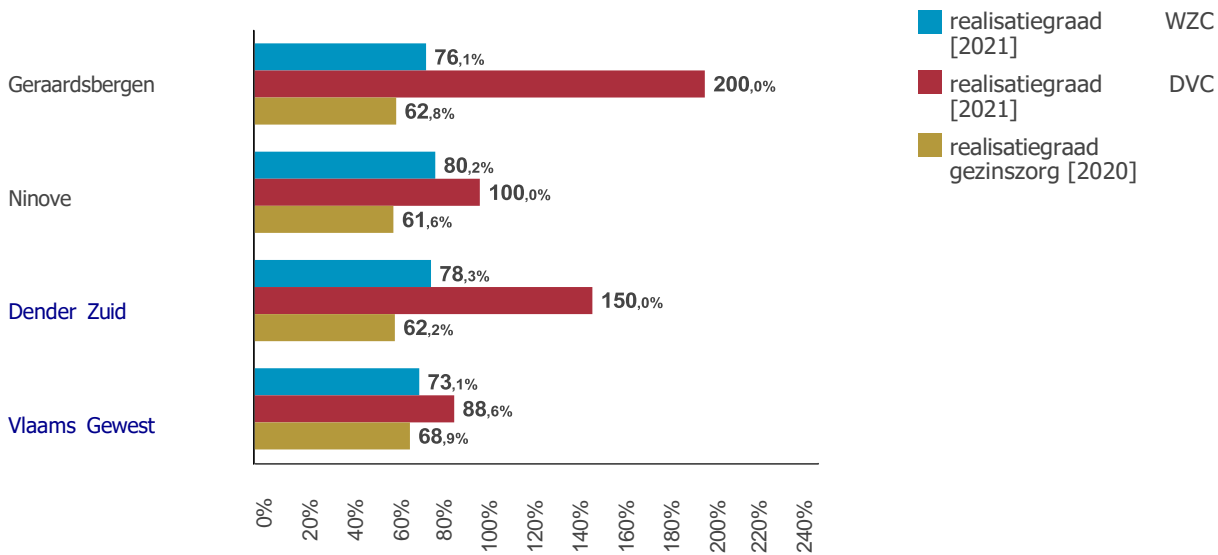
Tabel 18 | Zorgaanbod voor ouderen

	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 65+) [per 100] [2021]	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 80+) [per 100] [2021]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 65+) [per 10.000] [2021]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 80+) [per 10.000] [2021]	gepresteerde uren GZ bij clients 65+ (t.o.v. inwoners 65+) [ratio] [2020]	gepresteerde uren GZ bij clients 80+ (t.o.v. inwoners 80+) [ratio] [2020]
Geraardsbergen	6,1	21,2	2,8	9,8	8,5	20,0
Ninove	6,2	22,1	1,2	4,3	8,0	18,1
Dender Zuid	6,2	21,7	2,0	6,9	8,2	19,0
Vlaams Gewest	6,0	19,9	2,3	7,7	9,3	21,7

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling

Grafiek 13 | Realisatiegraad van het zorgaanbod voor ouderen

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be, Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling

In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid zijn er 718 plaatsen in de kinderopvang voor baby's en peuters. Dit betekent dat er voor 37,1% van de 0-2 jarigen een opvangplaats beschikbaar is. Het kinderopvangaanbod (aantal opvangplaatsen per 100 0-2 jarigen) voor baby's en peuters ligt opvallend **lager** in ELZ Dender Zuid dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Bij opvangplaatsen met inkomenstarief wordt de kostprijs van de kinderopvang berekend op basis van het inkomen van de ouders. 87,0% van de opvangplaatsen in ELZ Dender Zuid zijn met inkomenstarief. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

Tabel 19 | Aanbod kinderopvang voor baby's en peuters

	opvangplaatsen B&P (toestand 31/12/jaar-1) [aantal] [2022]	opvangplaatsen B&P per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] [2021]	opvangplaatsen B&P met inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] [2022]
Geraardsbergen	280	35,2	100,0
Ninove	438	38,7	78,8
Dender Zuid	718	37,1	87,0
Vlaams Gewest	88.049	45,3	77,3

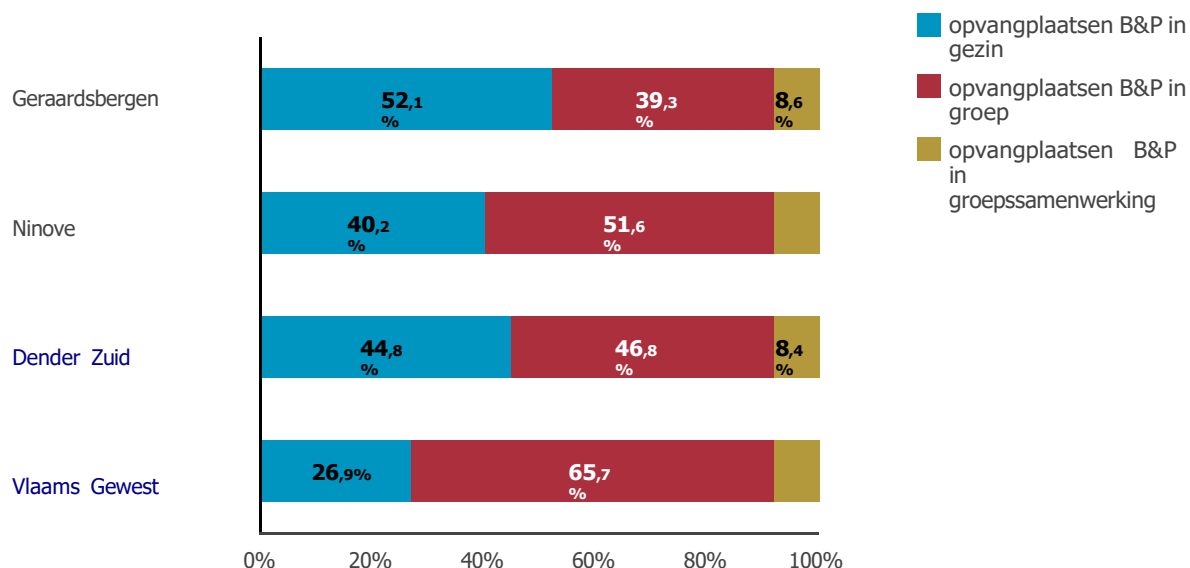
Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Tot slot bekijken we nog onder welke vorm de opvang aangeboden wordt.

- Gezinsopvang: opvang voor maximum 8 tegelijk aanwezige kinderen.
- Groepsopvang: opvang voor minimaal 9 tegelijk aanwezige kinderen. Leefgroepen bestaan uit maximaal 18 kinderen.
- Groepsopvang samenwerking: specifieke vorm van groepsopvang door onthaalouders met een eigen statuut die met 2 of 3 samenwerken op één locatie.

In ELZ Dender Zuid zijn 44,8% van kinderopvangplaatsen gezinsopvang, 46,8% van de opvang gebeurt onder de vorm van groepsopvang, 8,4% van de opvangplaatsen bevindt zich in een groepssamenwerking.

Grafiek 14 | Soort kinderopvang, % t.o.v. totaal opvangplaatsen voor baby's en peuters (2022, zie voetnoot 1)

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Opgelet: de cijfers over kinderopvangplaatsen van 2022 geven de situatie weer van 31/12/2021; op de website van Kind en Gezin staan deze onder het jaartal 2021.

3.4 Zorgbudgetten

Een zorgbudget is een maandelijkse tegemoetkoming voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals mensen met ernstige gezondheidsproblemen of een handicap.

We bespreken 2 soorten:

- Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (vroeger de zorgverzekering) voor personen die veel zorg nodig hebben, zoals ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg) of mensen die thuis veel ondersteuning nodig hebben (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg).
- Het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood (vroeger de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden of THAB) is een financiële tegemoetkoming voor ouderen (vanaf 65 jaar) die moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse taken. De tegemoetkoming is bedoeld om de kosten ten gevolge van de zorg te vergoeden. Ze wordt enkel toegekend aan personen met een beperkt inkomen

Eerst bekijken we de zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden. De zorgbudgetten zijn leeftijdsonafhankelijk, maar het merendeel wordt toegekend aan mensen ouder dan 65 jaar.

In ELZ Dender Zuid worden 2.672 zorgbudgetten toegekend in een mantel- en thuiszorgsituatie. 893 zorgbudgetten worden toegekend omwille van zorg in een residentiële setting.

2.895 zorgbudgetten (thuiszorg en residentiële zorg samen) worden toegekend aan 65-plussers. Dit betekent dat 18,9% van de 65-plussers een zorgbudget krijgt. Dit aandeel is in ELZ Dender Zuid **hoger** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

1.483 ouderen, of 9,7% van de 65-plussers krijgen bovenop een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.

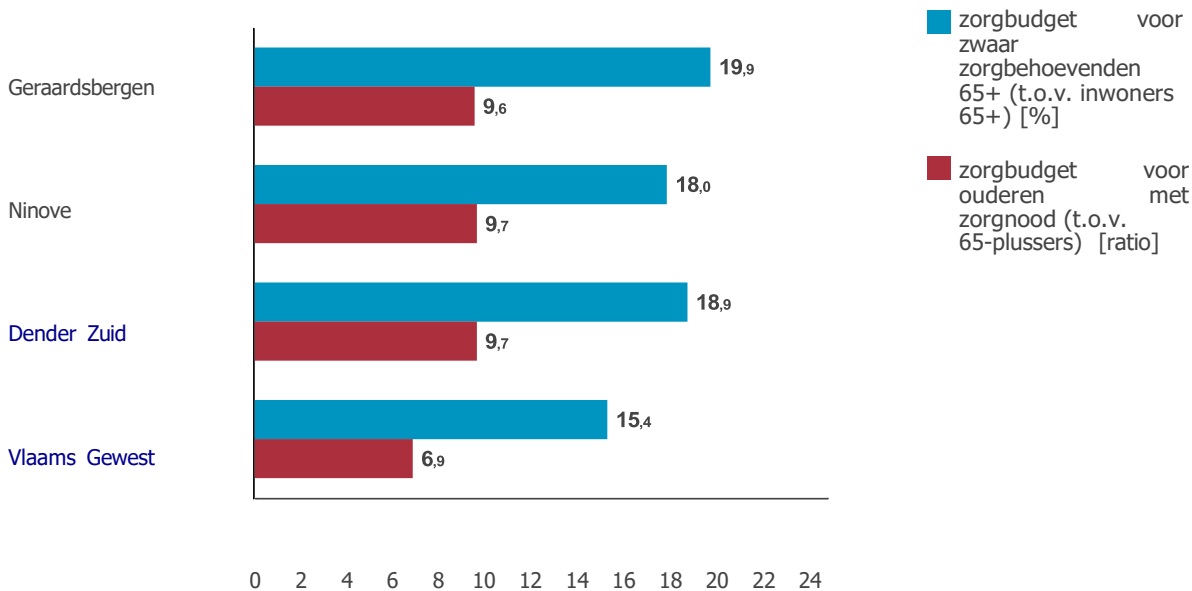
Tabel 20 | Zorgbudgetten (2021)

	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden 65+	zorgbudget voor ouderen
Geraardsbergen	1.358	402	1.411	681
Ninove	1.314	491	1.484	802
Dender Zuid	2.672	893	2.895	1.483
Vlaams Gewest	189.500	76.200	211.662	94.607

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

Grafiek 15 | Zorgbudgetten, % t.o.v. inwoners 65+ (2021)

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be, Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

3.5 Het aanbod welzijn en gezondheid in onze ELZ Dender Zuid

Artsen in de eerste lijn

Zowel Ninove als Geraardsbergen behoren tot eind 2020 tot de **prioritaire zones** voor huisartsen¹.

In absolute cijfers voor Ninove betekent dit: nog 26 werkende huisartsen, waarvan 15 nog wachtdienst doende huisartsen. In absolute cijfers voor Geraardsbergen betekent dit: nog 35 werkende huisartsen, waarvan 22 nog wachtdienst doende huisartsen. Door dit tekort aan huisartsen, hetgeen nu reeds goed voelbaar is in Ninove door verschillende huisartsenpraktijken met een patiëntenstop, is het steeds moeilijker voor inwoners om een huisarts te vinden.

Volgens Zorg & Gezondheid moeten er 90 artsen per 100.000 inwoners zijn. Op dit moment zijn er in Geraardsbergen 25 artsen/34.000 inwoners, in Ninove 26 artsen/39.000 inwoners. Voor onze zone zijn er 51 artsen/73.000 inwoners (minimum 65,7 artsen nodig). Een onderzoek van de Standaard deze zomer gaf aan dat wij het **grootste huisartsentekort** hebben in Oost-Vlaanderen. Bovendien zijn **14 van de 50 artsen ouder dan 65 jaar!** Ongeveer 1 op 3 praktijken heeft momenteel een patiëntenstop. Zowel structurele maatregelen vanuit de overheid als lokale acties op korte termijn dringen zich op willen we nog verder de zorg voor onze inwoners kunnen garanderen.

Er is momenteel geen wijkgezondheidscentrum aanwezig in onze ELZ, hetgeen het aanbieden en realiseren van multidisciplinaire zorg aan onze meest kwetsbare inwoners bemoeilijkt.

In onze ELZ is wel een campus van een algemeen stedelijk ziekenhuis aanwezig met een spoedafdeling (in Geraardsbergen). De materniteit is er recent gesloten. Immers, in Geraardsbergen zien we vooral een toename van mensen met niet-Belgische herkomst binnen de leeftijdsgroep 0-19 jaar (supra), waardoor begeleiding bij vruchtbaarheid, zwangerschap en bevalling net extra belangrijk is.

¹ Een prioritaire zone is een zone die beantwoordt aan één van volgende criteria:

- Een afgebakende zone in het kader van het grootstedenbeleid.
- Een huisartsenzone met:
  - ofwel minder dan 90 huisartsen per 100.000 inwoners;
  - ofwel in dunbevolkte gebieden (=minder dan 125 inwoners per km²) minder dan 120 huisartsen per 100.000 inwoners.

Wie zich als huisarts vestigt in zo'n zone, kan een opstartpremie van 20.000 euro aanvragen.

In Ninove is er een medisch centrum, afdeling van het OLV-ziekenhuis Aalst-Asse. Hier is evenmin een materniteit en ook geen spoedafdeling. Er is wel een zorg- en revalidatiecentrum, een dagkliniek en raadplegingen op afspraak met allerhande diensten (NKO, orthopedie, urologie, medische beeldvorming, enz.).

Geestelijke gezondheidszorg: vraag en aanbod in beeld?

1 op 3 volwassenen geeft aan psychische problemen te ondervinden (Vlaams Instituut Gezond Leven, gezondheidsenquête 2013). Voor kinderen en jongeren ligt dit cijfer in dezelfde lijn. Het is daarenboven een algemene tendens dat deze cijfers in ons land aanzienlijk toenemen, over alle regio's heen (KCE rapport, 2019). Onze ELZ Dender Zuid valt voor volwassenen onder het Netwerk Geestelijke Gezondheid Aalst -Dendermonde - Sint-Niklaas. Voor kinderen en jongeren wordt de regio gedekt door het provinciaal netwerk RADAR.

De specifieke zorgbehoeften van de Belgische bevolking met geestelijke gezondheidsproblemen zijn momenteel niet gekend, omwille van een gebrek aan goede, recente en centrale gegevens in België. Het aanbod is daarenboven zeer divers, uitgebreid en complex. Er is een slechte zichtbaarheid en begrip van het aanbod, zowel voor de gebruikers, de professionals als de beleidsmakers op alle niveaus. Naast het aanbod dat officieel gelabeld is als 'geestelijke gezondheidszorg' zijn er nog tal van personen en organisaties die zorg/hulp bieden aan mensen met geestelijke gezondheidszorgproblemen.(KCE rapport, 2019)

Hierdoor kunnen er geen conclusies getrokken worden rond het actuele aanbod en de reële vraag, en zeker niet over de afstemming tussen beide in onze ELZ.

Hetgeen men wel weet is dat er grote historisch gegroeide verschillen zijn in het aanbod geestelijke gezondheidszorg tussen de verschillende regio's (KCE rapport 2019).

De meest recente gegevens in verband met het aanwezige aanbod in de regio tonen aan dat er slechts een beperkt ambulante aanbod is, zowel voor kinderen/jongeren als voor volwassenen en ouderen. Er is helemaal geen aanbod residentiële hulpverlening (<https://www.zorg-en-gezondheid.be/spreiding-aanbod-geestelijke-gezondheidszorg-2013#OostVlaanderen>).

De aansturing en ondersteuning van de verschillende diensten, werkzaam binnen de geestelijke gezondheidszorg, in onze ELZ hebben vaak een hoofdzetel in een andere ELZ of zijn provinciaal aangestuurd, waardoor het effectieve aanbod moeilijk in kaart te brengen is.

Vanuit de indicatoren GGZ Vlaanderen (Vlaams Instituut Gezond Leven, Iterna Institute) kunnen we ook wel de hypothese weerhouden dat de invloed van kansarmoede, mobiliteit in de regio en socio-economische status het mentale welzijn van de bevolking binnen onze ELZ Dender Zuid beïnvloeden.

Er is daarenboven een gesignaleerde subjectieve ervaring vanuit verschillende actief werkende hulpverleners dat het bestaand GGZ aanbod de laatste jaren minder toegankelijk geworden is (langere wachtlijsten, geen inlooptmomenten meer maar enkel gesprekken op afspraak, centralisering van diensten die ervoor zorgt dat mensen zich ver moeten verplaatsen,...).

Binnen onze ELZ Dender Zuid hebben wij een **beperkt aanbod GGZ**. Er is **geen residentiële voorziening, geen psychiatrische afdeling** binnen het algemeen ziekenhuis(PAAZ), er is ook **geen GGZ dagbesteding** in onze regio.

Wel is er een deelwerking van het CCG ZOV in Geraardsbergen en Ninove, daar botsen we op **lange wachtlijsten**. Ook het CAW heeft een deelwerking in Geraardsbergen en Ninove. Het jammere aan een deelwerking is dat niet alle activiteiten zoals groepsessies en specifieke therapieën voorzien worden in onze ELZ regio.

De Kiem (drugbegeleiding) is ook actief in onze ELZ Dender Zuid voor Ninove en Geraardsbergen. De OCMW's hebben sinds corona ingezet op psychologische ondersteuning voor hun cliënteel, zowel voor kinderen als volwassenen in beide regio's.

Verder is er ambulante begeleiding van het netwerk ADS GGZ, mobiel team langdurige zorg, lange wachtlijst en het acute team mobiele zorg. Er zijn 13 klinisch psychologen/ klinisch orthopedagogen actief binnen de ELP conventie, dit voor ELP sessie en gespecialiseerde sessies zowel voor volwassenen als voor kinderen en jongeren. Verder zijn er nog een 25 tal niet geconventioneerde psychologen actief in onze regio.

Omwille de kwetsbaarheid in onze regio willen we in onze ELZ zone meer inzetten op samenwerking, we streven naar geïntegreerde zorg, betere samenwerking tussen zorg- en welzijnspartners uit onze ELZ Zone. We streven naar een samenwerking over de verschillende lijnen heen, zodat het zowel voor zorg- en hulpverleners als voor de PZON de gepaste ondersteuning is.

3.6. Emotioneel welzijn en interpersoonlijke relaties

Uit gegevens van CAW (welzijnsmonitor) leren we dat:

- 15% van de inwoners geven aan niet gelukkig te zijn (~ 10.000).
  - Aandeel net onder het gemiddelde van het Vlaams gewest (16%).
- 5% van de inwoners voelt zich niet thuis in de buurt. Hetzelfde percentage is op te merken in het Vlaams gewest.
- Er is weinig vertrouwen in de medemens (Geraardsbergen 14% - Ninove 13%).
  - Aandeel **boven** het gemiddelde van het Vlaams gewest (12%)
- Het merendeel van de inwoners ervaart een beperkte tot grote buurthinder (Geraardsbergen 67% - Ninove 70%).
  - Aandeel **boven** het gemiddelde van het Vlaams gewest (65%).
- Door het gevoel van onveiligheid mijdt 1 op 3 inwoners van Geraardsbergen (30%) en Ninove (35%) soms plaatsen.
  - Aandeel **boven** het gemiddelde van het Vlaams gewest (23%) voor wat betreft af en toe mijddgedrag.
  - In Ninove (18%) worden vaak of zelfs altijd bepaalde plaatsen 2,25 maal meer gemedend dan het Vlaams gemiddelde (8%).
- De effecten van de coronacrisis zullen nog lang nazinderen bij iedereen maar vooral bij mensen en jongeren in een kwetsbare situatie, bij mantelzorgers en eerstelijns werkers. Gevoelens van angst, isolement, eenzaamheid, verhoogde psychische kwetsbaarheid... zullen niet zomaar overgaan.
- Gezondheidsvaardigheden kunnen een verschil maken in gezondheidsbevordering. Mensen in armoede zijn afhankelijk van anderen voor het verkrijgen, begrijpen, beoordelen en gebruiken van informatie bij het nemen van beslissingen in verband met gezondheid. Vaak is er echter geen laagdrempelig aanbod rond gezondheidsvaardigheden. Ook spelen armoede-stress en onbetaalbaarheid van gezonde alternatieven een rol.

SOCIALE PARTICIPATIE		Geraardsbergen			Ninove		
		UG	VG	Evol.	UG	VG	Evol.
S	Nooit of uitzonderlijk contact: burens	-	-		-	-	
	Nooit of uitzonderlijk Contact: vrienden	●	●		-	●	
S	Tevredenheid over buurtcontacten: eens	-	-		-	-	
	Tevredenheid over buurtcontacten: oneens	●	●		-	-	
O	Intrafamiliaal geweld: fysiek geweld	-	●	↓	-	●	↓
	Intrafamiliaal geweld: psychisch geweld	●	●	↑	-	●	↑
O	Alleenstaande ouders	●	●	↑	●	●	↑
	Alleenwonende	●	●	↑	-	-	↑

Welzijnsmonitor 1, Domein Sociale Participatie, Interpersoonlijke relaties

Contact met buien 2020

UG code	Gemeente	Item	Normatieve uitzonderlijke leer (%)	Open Normatieve uitzonderlijke leer by UG	KPI UG Normatieve uitzonderlijke leer
V14	GERAARDSDORPEN	Buien	67%	67,3%	
V14	NINOVE	Buien	62%	62,3%	
V14	GERAARDSDORPEN	Verden of kennissen	30%	23,0%	🔴
V14	NINOVE	Verden of kennissen	20%	20,0%	

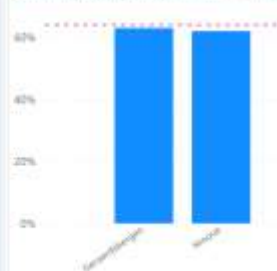
Contact met buien "Norm of utzonderlijk" 2020, Oost-Vlaanderen

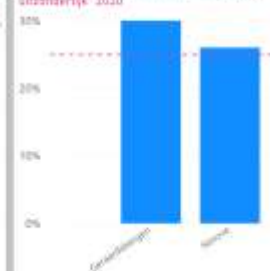
Contact met vrienden of kennissen "Norm of utzonderlijk" 2020, Oost-Vlaanderen

Contact met buien "Norm of utzonderlijk" 2020

Contact met vrienden of kennissen "Norm of utzonderlijk" 2020

Welzijnsmonitor 1, Domein Sociale Participatie, Interpersoonlijke relaties

Tevrdenheid over buurtcontacten 2020

UG code	Gemeente	Item (%)	Open Item by UG	KPI UG Best.	Open Norm (%)	Open Norm by UG	KPI UG Open Norm
V14	GERAARDSDORPEN	75%	74,6%	7%	6,8%	🔴	
V14	NINOVE	78%	74,6%	4%	6,8%		

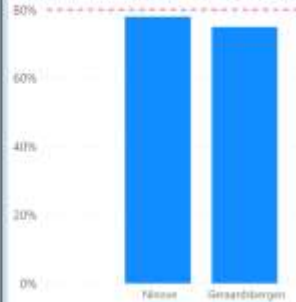
Tevrdenheid over buurtcontacten "Eens" 2020, Oost-Vlaanderen

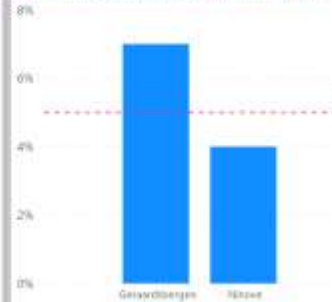
Tevrdenheid over buurtcontacten "Gnaans" 2020, Oost-Vlaanderen

Tevrdenheid over buurtcontacten "Eens" 2020

Tevrdenheid over buurtcontacten "Gnaans" 2020

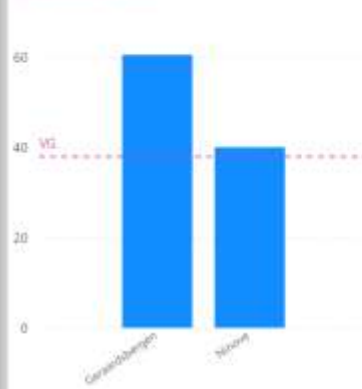

Welzijnsmonitor 1, Domein Sociale Participatie, Interpersoonlijke relaties

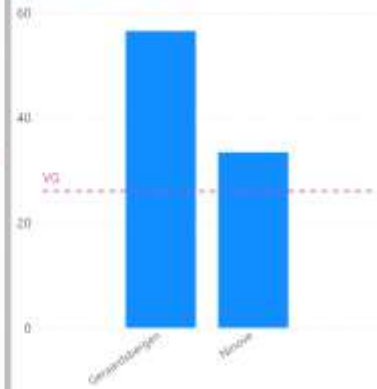
Geweld binnen koppels

UG code	Gemeente	Soort	Verhouding per 10.000 huishouders	Gem. Verhouding per 10.000 huishouders	KPI UG Verhouding per 10.000 huishouders
V14	GERAARDSBERGEN	Fysiek, binnen koppel	61	61,4	
V14	GERAARDSBERGEN	Psychisch, binnen koppel	56	38,9	●
V14	NINOVE	Fysiek, binnen koppel	40	61,4	
V14	NINOVE	Psychisch, binnen koppel	33	38,9	

IFG. Fysiek geweld binnen koppels, verhoudingen per 10.000 inwoners 2019

IFE. Psychisch geweld binnen koppels, verhoudingen per 10.000 inwoners 2019

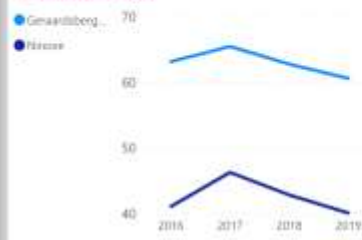
IFG. Fysiek geweld binnen koppels, verhoudingen per 10.000 inwoners 2019, Oost-Vlaanderen

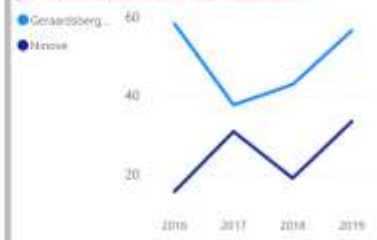
IFE. Psychisch geweld binnen koppels, verhoudingen per 10.000 inwoners 2019, Oost-Vlaanderen

IFG. Fysiek geweld binnen koppels, verhoudingen per 10.000 inwoners 2019

IFE. Psychisch geweld binnen koppels, verhoudingen per 10.000 inwoners 2019, Oost-Vlaanderen

Welzijnsmonitor 1, Domein Sociale Participatie, Interpersoonlijke relaties

Alleenstaande ouders en alleenwonende (%) 2020

UG code	Gemeente	Groep	Procent (%)	Gem. Procent by UG	KPI UG Procent
V14	GERAARDSBERGEN	Alleenstaande ouder	12%	10,6%	●
V14	NINOVE	Alleenstaande ouder	11%	10,6%	●
V14	GERAARDSBERGEN	Alleenwonende	14%	11,2%	●
V14	NINOVE	Alleenwonende	13%	11,2%	●

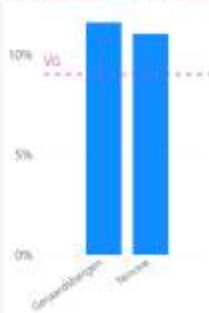
Alleenstaande ouders (%) 2020, Oost-Vlaanderen

Alleenwonende (%) 2020, Oost-Vlaanderen

Alleenstaande ouders (%) 2020

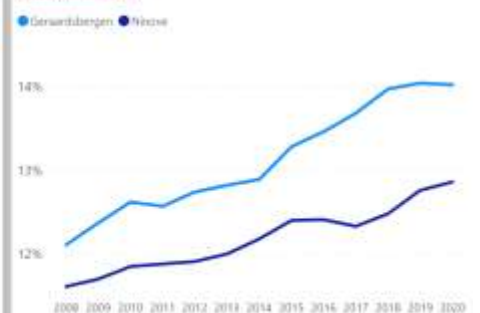
Alleenwonende (%) 2020

Alleenstaande ouders (%)

Alleenwonende (%)

- Iets minder dan het Vlaams gemiddelde (64%) heeft nooit of uitzonderlijk contact met burens (Geraardsbergen 63%, Ninove 62%).
- Ongeveer **1 op 4 heeft weinig tot geen contacten met vrienden of kennissen** (Geraardsbergen 30% - Ninove 26%) wat boven het gemiddelde van het Vlaams gewest (25%) is.
  - Een groter aandeel inwoners van Geraardsbergen dan deze van de clustergemeenten (29%) heeft nooit of uitzonderlijk contact met vrienden.

- Het aandeel inwoners dat tevreden is met de contacten in de buurt (Geraardsbergen 75% - Ninove 78%) is **lager** dan het gemiddelde in het Vlaams gewest (80%).
- Op 10.000 inwoners melden 154 inwoners fysiek geweld binnen koppels en 137 inwoners psychisch geweld.
  - Voor Geraardsbergen betekent Fysiek geweld (61) **een derde meer** dan het gemiddelde van het Vlaams gemiddelde (40).
  - Geraardsbergen heeft een grotere verhouding psychisch geweld (56) dan het Vlaams gewest (26), nl **bijna het dubbele**. Ten aanzien van de clustergemeenten scoren ze boven het gemiddelde (38,9)
  - Het fysiek geweld neemt sinds 2017 voor beiden af, terwijl het psychisch geweld toeneemt.
- Het aandeel alleenstaande ouders (12% a 11%) is een grotere groep dan het gemiddelde van de clustergemeenten (10,6) en van het Vlaams gewest (9%). Er zijn meer dan 8000 alleenstaande ouders.
- Bijna de helft van de inwoners (Geraardsbergen 46%, Ninove 45%) is geen lid van een organisatie. In het Vlaams Gewest zijn slechts 38% van inwoners geen lid van een vereniging.

3.7 Conclusies Sociaal-cultureel (kenmerken van de cultuur en leefgewoonten met de nadruk op gezondheid)

- In het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid hebben meer dan 8.700 personen (12,0%) van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening. Het aandeel is hoger dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Het aandeel personen met een chronische aandoening is op 4 jaar tijd met 3% gestegen.
- Per 1.000 18-plussers zijn er in ELZ Dender Zuid 87,48 personen erkend door de Directie-generaal Personen met een handicap. In het Vlaams Gewest ligt dit op 62,25 per 1.000. Ook het aantal personen met een handicap stijgt elk jaar.
- Bij de cliënten van 65 jaar of ouder wordt gemiddeld genomen 8,2 uren gezinszorg per jaar gepresteerd. Dat aantal is in het werkingsgebied van ELZ Dender Zuid lager dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Wanneer we de gepresteerde uren bij de 80-plussers bekijken (t.o.v. alle 80-plussers in het gebied), dan stellen we vast dat er in ELZ Dender Zuid gemiddeld 19,0 uren gezinszorg per jaar worden gepresteerd. Dit aantal is lager dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.
- Het kinderopvangaanbod (aantal opvangplaatsen per 100 0-2 jarigen) voor baby's en peuters ligt opvallend lager in ELZ Dender Zuid dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.
- 2.895 zorgbudgetten (thuiszorg en residentiële zorg samen) worden toegekend aan 65-plussers. Dit betekent dat 18,9% van de 65-plussers een zorgbudget krijgt. Dit aandeel is in ELZ Dender Zuid hoger dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.
- 1.483 ouderen, of 9,7% van de 65-plussers krijgen bovenop een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is hoger dan gemiddeld genomen in het Vlaams Gewest.
- Ninove en Geraardsbergen scoren hoger dan het Vlaamse gemiddelde op preventieve mondgezondheid.
- Veel inwoners worden niet verwittigd dat kinderen tot 12 jaar gratis naar de tandarts kunnen.
- We kunnen stellen dat er nog héél wat werk is binnen het preventieve gezondheidslandschap in Ninove en Geraardsbergen.
- Preventieve acties omtrent Bevolkingsonderzoeken borstkanker, dikkedarmkanker en baarmoederhalskanker zijn aangeraden in komende jaren. De streefcijfers zijn niet gehaald binnen ELZ Dender Zuid.
- Binnen ELZ Dender Zuid is er onvoldoende speelaanbod voor kinderen en ligt het gemiddelde cijfers veel lager dan het Vlaamse cijfer omtrent de veiligheid om te voet of met de fiets een activiteit te doen binnen de regio. Hierop moet er verder worden op ingezet door acties zoals 10.000 stappen, bewegen op verwijzing of het algemenere project Gezonde Publieke Ruimte.
- In onze zone is het Huisartsentekort precair!
- De meest recente gegevens in verband met het aanwezige aanbod GGZ in de regio tonen aan dat er slechts een beperkt ambulante aanbod is, zowel voor kinderen/jongeren als voor volwassenen en ouderen. Er is helemaal geen aanbod residentiële hulpverlening
- Hoewel er procentueel minder inwoners van ELZ Dender Zuid dan het Vlaams gewest zich ongelukkig voelen, is 1 op 7 die zich niet gelukkig voelen een te hoog aantal. Negatieve emoties hebben invloed op de gezondheid en kunnen ook leiden tot een korte-termijnfocus waardoor een perspectief op lange termijn uitblijft en armoede in stand wordt gehouden.
- In Geraardsbergen en Ninove zijn mensen minder geneigd om anderen te vertrouwen dan in het Vlaams gewest. Hierdoor kan het moeilijker worden om nieuwe mogelijkheden te creëren of nieuwe informatie te verzamelen.
- Ook het gevoel van onveiligheid komt het welbevinden niet ten goede. Regelmatig worden bepaalde plekken zelfs volledig vermeden (Ninove). Concreet gaat het hier om 1 op 5 inwoners.

- Heel wat inwoners ervaren veel hinder. Vnl. inwoners van Ninove uiten een grote ontevredenheid over grote hinder in de buurt.
- Op 10.000 inwoners melden 154 inwoners fysiek geweld binnen koppels en 137 inwoners psychisch geweld
- In Geraardsbergen is er meer dan gemiddeld discriminatie t.o.v. mensen met een fysieke beperking en meer intrafamiliaal psychisch geweld
- De tevredenheid rond de woning is in Geraardsbergen lager dan het gemiddelde.
- Sociale participatie wordt via buurtactiviteiten minder dan in de clustergemeenten gestimuleerd.
- Het verenigingsleven is in beide gemeenten minder aanwezig dan in de clustergemeenten.

In tabel 22 geven we een overzicht gegeven van een aantal indicatoren die eerder in het rapport werden opgenomen. Telkens wordt het cijfer van de eerstelijnszone vergeleken met het cijfer voor het Vlaams Gewest. De samenvattende tabel krijgt een inkleuring op basis van Z-scores. We houden hierbij rekening met de spreiding van de waarden in Vlaanderen, en de afwijking van de waarden ten opzichte van het gemiddelde van de andere eerstelijnszones uit het Vlaams Gewest. We spreken van 'veel hoger dan' bij een standaardafwijking +1,5, 'hoger dan' bij een standaardafwijking tussen 0,5 en 1,5, 'gelijk aan' bij een standaardafwijking tussen -0,5 en 0,5, 'kleiner dan' bij een standaardafwijking tussen -0,5 en -1,5 en 'veel kleiner dan' bij een standaardafwijking kleiner dan -1,5.

Tabel 20 | Samenvattende tabel

	Dender Zuid	Vlaams Gewest
bevolkingsdichtheid [per km²] [2021]	479	489
0-17 jaar [%] [2021]	19,6	19,4
18-64 jaar [%] [2021]	59,5	59,9
65 jaar of ouder [%] [2021]	20,9	20,7
niet-Belgische herkomst [%] [2021]	18,1	23,9
alleenwonend [%] [2021]	31,4	32,3
meerpersoons huishoudens met minstens 1 minderjarig kind [%] [2021]	25,3	24,5
meerpersoons huishoudens zonder minderjarige kinderen [%] [2021]	43,3	43,3
eenoudergezin met minstens 1 minderjarig kind (t.o.v. private huishoudens) [%] [2021]	5,1	4,2
75 jaar en ouder [%] [2021]	34,4	34,5
WZW (t.o.v. inwoners 18-64 jaar) [%] [2022]	4,4	4,3
leerlingen basisonderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lln. BO) [%] [2020- 2021]	20,9	19,9
leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lln. BO) [%] [2020- 2021]	44,0	38,3
leerlingen basisonderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lln. BO) [%] [2020- 2021]	26,2	21,1
leerlingen secundair onderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. lln. SO) [%] [2020- 2021]	21,7	22,2
leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. lln. SO) [%] [2020- 2021]	43,9	40,2
leerlingen secundair onderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lln. SO) [%] [2020- 2021]	18,7	17,5
vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) [%] [2019-2020]	6,9	9,1
statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%] [2018]	12,0	11,3
prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [‰] [2018]	63	56
zorgbudget voor ouderen met zorgnood (t.o.v. 65-plussers) [ratio] [2021]	9,7	6,9
personen met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%] [2020]	16,8	15,4
ouderen 65+ met een inkomensgarantie (t.o.v. inwoners 65+) [%] [2021]	2,8	3,7
huishouden met actieve budgetmeter elektriciteit per 1.000 afnemers [per 1.000] [2021]	18,3	12,4
kredietnemers met achterstallig krediet (t.o.v. totaal kredietnemers) [%] [2021]	4,2	3,3
totale dekkingsgraad borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50-69 jaar) [%] [2020]	63,6	61,6
totale dekkingsgraad baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar) [%] [2020]	60,0	62,6
totale dekkingsgraad darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar) [%] [2020]	59,3	63,5
geen tandartsbezoek (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%] [2018]	26,6	23,1

veel lager
lager
gemiddeld
hoger
veel hoger

Algemene samenvatting

De **bevolkingsdiversiteit** in Dender Zuid **neemt sterk toe**: op 10 jaar tijd is het aandeel inwoners met niet-Belgische herkomst verdubbeld (9,2% naar 18,2%). Deze recente groei vormt een **grote uitdaging** voor het harmonieus samenleven. Inwoners van Geraardsbergen (40%) en Ninove (45%) geven aan dat er teveel mensen met een verschillende achtergrond wonen.

Het aandeel kinderen basisonderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de ELZ Dender Zuid van 13,2% in 2011 naar 26,2% in 2021.

Het aandeel kinderen secundair onderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal is gestegen in de ELZ Dender Zuid van 9,5% in 2011 naar 18,7% in 2021.

Veel inwoners zijn **financieel kwetsbaar**. Een financieel moeilijke situatie heeft zijn weerslag op het fysieke en emotionele welzijn, maar ook andersom. Zich niet goed voelen en een slechte gezondheid kunnen negatieve effecten hebben die bijdragen aan een vicieuze cirkel van armoede. Veel mensen blijven **onderbeschermd** doordat zij niet automatisch krijgen waar zij recht op hebben en nog te moeilijk zelf hun weg vinden naar hun sociale rechten. Armoede beïnvloedt het voelen, denken en doen. De eindjes moeilijk aan elkaar kunnen knopen gaat samen met minder geluk, meer stress, minder mentaal functioneren, een andere focus op (financiële) beslissingen. Deze gevolgen zijn negatief op zichzelf, maar hebben ook negatieve bijeffecten. Zo kan langdurige stress ertoe leiden dat de gezondheid verslechtert, men geen moeilijke beslissingen kan nemen of de werkzekerheid in het gedrang komt. We krijgen ook vele signalen (GBO) dat de **complexiteit van de problematieken en casussen nóg complexer worden**.

11,8% van de bevolking van 25-64 jaar in ELZ Dender Zuid heeft een **verhoogde tegemoetkoming** in de ziekteverzekering. Dit aandeel is **hogere dan gemiddeld** genomen in het Vlaams Gewest. De kansarmoede-index van Kind en Gezin bedraagt 12,7 voor het Vlaams Gewest, de waarden voor de steden variëren van 12,0 in Ninove tot 20,5 in Geraardsbergen. Meer dan 15% van de leerlingen in het secundair onderwijs verlaten vroegtijdig de school. Ook de **onderwijskansarmoede-index neemt drastisch toe** (een stijging van 30% in Ninove). Volgens gegevens van CAW is ELZ Dender Zuid de **meest kwetsbare zone in Oost-Vlaanderen**.

Onze bevolking **vergrijs** en is er een **toenemende groep met gezondheidsproblemen**. De grijze druk in ELZ Dender Zuid is groter dan deze in het Vlaams Gewest, het **aandeel ouderen zal de komende 10 jaar sterk toenemen. Tegen 2035 zal het aantal 80-plussers in onze ELZ op die manier toenemen met 50,5%**.

Onze zone kent zowel een hogere groene druk als hogere grijze druk wat de uitdaging nóg veel zwaarder maakt.

In onze zone hebben meer dan 8.700 personen 12% van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van **chronische aandoening**. Het aandeel is **hogere** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Het aandeel personen met een chronische aandoening is op 4 jaar tijd met 3% **gestegen**. Per 1.000 18-plussers zijn er in ELZ Dender Zuid **87,48** personen erkend door de **Directie-generaal Personen met een handicap**. In het Vlaams Gewest ligt dit op 62,25 per 1.000. Ook het aantal personen met een handicap **stijgt elk jaar**. Het aandeel **zorgbudgetten** (thuiszorg en residentiële zorg samen) en **zorgbudgetten voor ouderen** die worden toegekend aan 65-plussers is **hogere** dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Toch zien we dat er gemiddeld **minder een beroep gedaan wordt op het zorgaanbod**.

Preventie in het kader van gezondheid is gemiddeld lager dan in het Vlaams gewest. Uit de gegevens van LOGO Dender blijkt dat we op verschillende gebieden slecht scoren en vele streefcijfers worden niet gehaald. Mondhygiëne is één van de vele voorbeelden waar in onze zone dringend extra aandacht nodig is. Ninove en Geraardsbergen scoren slechter dan het Vlaamse gemiddelde waardoor er zou moeten ingezet worden op preventieve mondgezondheid.

Het **kinderopvangaanbod** (aantal opvangplaatsen per 100 0-2 jarigen) voor baby's en peuters ligt opvallend **lager** in ELZ Dender Zuid dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Ook het aantal uren gezinszorg voor 65 plussers is lager dan gemiddeld in Vlaanderen.

In onze zone is het Huisartsentekort heel groot. Dit blijkt niet alleen uit de cijfers maar ook uit de vele signalen uit de brede Eerstelijns en de lokale besturen. Ongeveer 2 op 3 praktijken heeft momenteel een patiëntenstop. Zowel structurele maatregelen vanuit de overheid als lokale acties op korte termijn dringen zich op willen we nog verder de zorg voor onze inwoners kunnen garanderen.

Ook op het gebied van **aanbod Geestelijke Gezondheid** is er slechts een **bepert** ambulant aanbod is, zowel voor kinderen/jongeren als voor volwassenen en ouderen. Er is helemaal geen aanbod residentiële hulpverlening.

Hoewel er procentueel minder inwoners van ELZ Dender Zuid dan het Vlaams gewest zich **ongelukkig** voelen, is 1 op 7 die zich niet gelukkig voelen een te hoog aantal. Negatieve emoties hebben invloed op de gezondheid en kunnen ook leiden tot een korte-termijnfocus waardoor een perspectief op lange termijn uitblijft en armoede in stand wordt gehouden. In Geraardsbergen en Ninove zijn mensen minder geneigd om anderen te vertrouwen dan in het Vlaams gewest. Hierdoor kan het moeilijker worden om nieuwe mogelijkheden te creëren of nieuwe informatie te verzamelen. Heel wat **inwoners ervaren veel hinder en voelen zich vaak onveilig.**

Op 10.000 inwoners melden 154 inwoners **fysiek geweld** binnen koppels en 137 inwoners **psychisch geweld**. In Geraardsbergen is er **meer dan gemiddeld discriminatie** t.o.v. mensen met een fysieke beperking en **meer intrafamiliaal psychisch geweld.**

Sociale participatie wordt via buurtactiviteiten minder dan in de clustergemeenten gestimuleerd. Het **verenigingsleven is in beide gemeenten minder aanwezig** dan in de clustergemeenten.

Er is ongelijkheid in de toegang tot digitale middelen om volwaardig te kunnen participeren. Er is te weinig aandacht voor deze **digitale kloof.**

Geïntegreerde zorg over de verschillende lijnen en met verschillende disciplines, een betere samenwerking met zorg- en welzijnspartners is een streefdoel in onze ELZ zone, op deze manier willen we een antwoord bieden op de vragen van de PZON zodat het juiste **traject voor de PZON** kan gevolgd worden.

Uit bovenstaande analyse kunnen we besluiten dat Dender Zuid een bijzonder kwetsbare zone is. Binnen onze zone scoren we gemiddeld hoger op het gebied van financiële kwetsbaarheid en is zijn de gezondheidscijfers gemiddeld lager.

We stevenen bovendien af op een vergrijzingsgolf in een klimaat van wantrouwen en een gevoel van onveiligheid.

De leden van onze Zorgraad en alle collega's die meegewerkt hebben aan deze omgevingsanalyse zijn het er over een dat er grote uitdagingen zijn in ELZ Dender Zuid op heel veel vlakken.

"SAMEN werkt BETER" is onze bewust gekozen baseline. Er zal moeten samengewerkt worden om een antwoord te bieden op al deze uitdagingen!

Bronnen

Gedurende het rapport duiden we de cijfers al kort. Hieronder krijg je een overzicht van de datareeksen waaruit we putten voor dit rapport. We duiden hierin welke data we gebruiken, hoe deze tot stand komt, wat de beschikbaarheid ervan is, en welke beperkingen er zijn bij het gebruik van de data.

In dit rapport gebruiken we data van volgende bronnen:

- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw](#)
- [Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister | provincies.incijfers.be](#)
- [Statbel | provincies.incijfers.be](#)
- [Rijksregister | provincies.incijfers.be](#)
- [Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [VDAB en Rijksregister | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be](#)
- [Nationale Bank van België - Centrale voor kredieten aan particulieren | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf. [Nationale Bank van België - Centrale voor kredieten aan particulieren | provincies.incijfers.be](#).
- [Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt \(VREG\) | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap | provincies.incijfers.be](#) [Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be](#)
- [Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling](#)
- [Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling Opgroeien | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Opgroeien | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.

- ♦ InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be. Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- ♦ InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be. Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- Vlaamse cijfergegevens preventieve gezondheidsthema's: [Vlaamse cijfers | Cijferrapporten \(logodender.wixsite.com\)](#)
- Gezondheidscijfers ELZ Dender Zuid: [ELZ DZ | Cijferrapporten \(logodender.wixsite.com\)](#)